

Bestuursrapportage 2016

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding en samenvatting	3
2. Ontwikkelingen.....	6
3. Verantwoording programma's	19
3.1. Burger en bestuur	19
3.2. Veiligheid.....	21
3.3. Verkeer en vervoer.....	22
3.4. Economische zaken, recreatie en toerisme	25
3.5. Onderwijshuisvesting en Educatie	26
3.6. Sport, kunst en cultuur.....	27
3.6.1. Sport.....	27
3.6.2. Kunst en Cultuur.....	28
3.7. Sociaal Domein.....	29
3.7.1. Sociale Zaken en werk.....	29
3.7.2. Jeugdhulp en Maatschappelijke ondersteuning	30
3.8. Milieu	32
3.9. Leefomgeving	33
3.10. Algemene dekkingsmiddelen	36
4. Bedrijfsvoering.....	37
5. Financiële ontwikkelingen	45
5.1. Financiële mutaties 2016 (voorgestelde begrotingswijzigingen).....	46
5.2. Toelichting financiële mutaties	47
5.3. Ontwikkeling begrotingssaldo en reserves	50
5.4. Investerings in 2016.....	53

1. Inleiding en samenvatting

Met deze bestuursrapportage 2016 informeren wij de raad over de voortgang van de uitvoering van de begroting 2016.

In dit eerste hoofdstuk is een samenvattend totaal beeld gegeven van de voortgang in de realisatie van de begrotingsdoelstellingen en de financiën.

In het tweede hoofdstuk van de rapportage zijn de ontwikkelingen weergegeven van de dossiers PROloog, Krimp en Leefbaarheid, Sociaal domein, de problematiek van de gaswinning en de stand van zaken van de bezuinigingen.

In de hoofdstukken drie en vier informeren wij u over de voortgang van de realisatie van de doelstellingen van de beleidsprogramma's en de realisatie van de doelstellingen op het terrein van de bedrijfsvoering.

Het vijfde hoofdstuk bevat een overzicht van de begrotingsmutaties, een prognose van het begrotingssaldo en de reserves en de voortgang in de realisatie van de geplande investeringen in 2016.

Deze bestuursrapportage is gebaseerd op de realisatie tot 1 juli 2016.

Samenvatting voortgang realisatie doelstellingen beleidsprogramma's en de bedrijfsvoering

De voortgang in de realisatie van de doelstellingen wordt weergegeven middels kleuren, waarbij de volgende definiëring wordt gehanteerd:

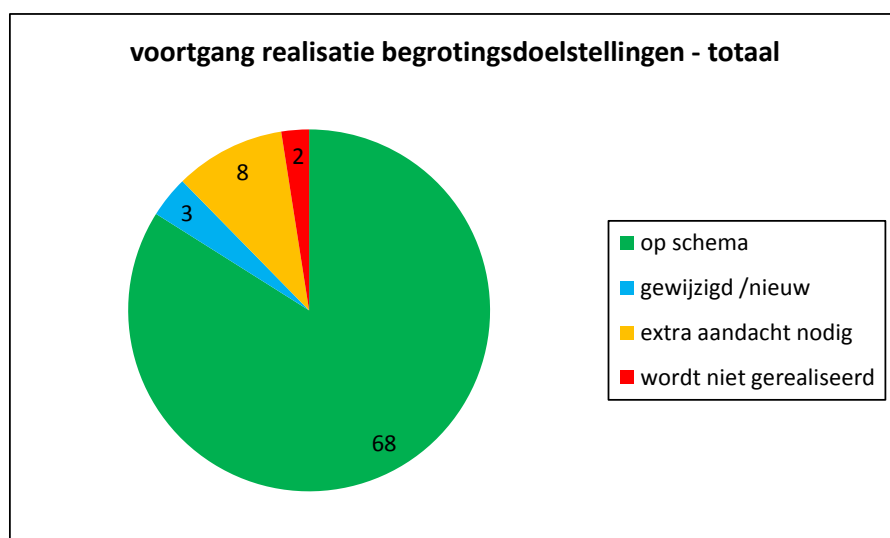
- groen - de realisatie van de doelstelling/maatregel ligt op schema
- oranje - het behalen van de doelstelling/maatregel behoeft extra aandacht
- blauw - de doelstelling/maatregel is nieuw of gewijzigd
- rood - de doelstelling/maatregel wordt niet volgens de planning gehaald

De rapportage over de voortgang is in de vorm van een uitzonderingenrapportage, wat betekent dat alleen de niet-groen gewaardeerde doelstellingen worden toegelicht.

Onderstaande diagram geeft inzicht in de voortgang van de beleidsinhoudelijke doelen van de programma's en bedrijfsvoering zoals die opgenomen zijn in de begroting 2016.

Van de maatregelen liggen 68 op schema (groen), 8 behoeven extra aandacht (oranje), 2 worden er niet gerealiseerd en 3 zijn gewijzigd dan wel nieuw opgevoerd.

In hoofdstuk 3 en 4 is de voortgang van de 'niet-groene' doelstellingen nader toegelicht.

Samenvatting financiële ontwikkelingen

Ontwikkeling begrotingssaldo en reserves

De mutaties die voortkomen uit deze bestuursrapportage geeft per saldo een extra last van k€ 84.

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van het begrotingssaldo weergegeven.

De begroting 2016 is vastgesteld met een resultaat van k€ 8. Nadien hebben er verschillende door de raad vastgestelde begrotingsmutaties plaats gevonden met een begrotingstotaal van k€ 64 en is de jaarrekening 2015 vastgesteld waarin voor k€ 429 aan budgetoverheveling is opgenomen.

De begrotingsmutaties die in deze bestuursrapportage zijn opgenomen totaliseren tot k€ 84, waardoor het actuele begrotingssaldo uitkomt op een tekort van k€ 569.

Ontwikkeling begrotings saldo 2016	
x € 1.000 (- = nadeel)	
Begrotingssaldo 2016	8
gevolgen jaarrekening 2015	-429
reguliere begrotingsmutaties	-64
mutatie agv berap 2016	-84
Begrotingssaldo na berap 2016	-569

Financiële mutaties berap 2016:	
mutaties ten gunste van bestemde reserves	121
mutatie veroorzaakt door de mei circulaire	177
totaal overige mutaties	-382
	-84

In hoofdstuk 5 worden de bovenstaande posten in detail toegelicht.

In de onderstaande tabel wordt de stand van de reserves weergegeven.

Het totaal van de reserves daalt met k€ 569 ten opzichte van de stand per 1 januari 2016.

De algemene reserve blijft nog steeds ruimschoots boven de norm van het benodigd weerstandsvermogen, dat bij de jaarrekening 2015 is bepaald op k€ 2.152.

Omschrijving	Stand per 01-01- 2016	mutaties begroting 2016	verdeling resultaat jaarrekening 2015	mutaties raadsbes- luiten 2016	gevolgen berap	Stand per 31-12- 2016
(bedragen x k€; mutaties: + = storting, - = onttrekking)						
Totaal Algemene Reserve	5.049	32	-547	-493	-205	3.835
Totaal Bestemmingsreserves	1.951	-24	547	0	121	2.595
Totaal reserves	7.001	8	0	-493	-84	6.433

Toelichting:	
> kolom mutaties begroting 2016	k€ 8 is het primair begrote resultaat 2016
> kolom verdeling resultaat jaarrekening	totaal van de verdeling is 0
> kolom mutaties raadsbesluiten	gevolg van eerder genomen besluiten en de overhevelingen
> kolom gevolgen berap	totaal begrotingsmutaties berap 2016

Voortgang realisatie investeringen

In de onderstaande tabel wordt de stand van zaken van de investeringskredieten weergegeven.
 In de begroting 2016 is een stijging in het investeringskrediet ter grootte van k€ 1.737 opgenomen.
 Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Steiger en beschoeiing Zoutkamp k€ 375
- IHP (2015-2018) k€ 580
- Gemeentelijk rioleringsplan k€ 464

De mutaties in deze bestuursrapportage leiden tot een stijging van het benodigde investeringskrediet met k€ 102.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Totaal krediet 2015	mutaties begroting 2016	mutaties raadsbesluiten 2016	Wijziging agv. berap 2016	Totaal krediet 2016
Totaal	9.179	1.737	653	102	11.671

in paragraaf 5.4 Investeringskredieten worden de details weergegeven.

2. Ontwikkelingen

Dit tweede hoofdstuk beschrijft de ontwikkelingen van de dossiers PROloog, Krimp en Leefbaarheid, Sociaal Domein, gaswinningsproblematiek en de stand van zaken bezuinigingen.

Ontwikkelingen PROloog

Inleiding

De gemeente De Marne en de provincie Groningen werken samen aan de ontwikkeling van Lauwersoog/Lauwersmeer. De ontwikkeling is enerzijds gericht op het stimuleren van duurzame visserij en anderzijds op de uitbreiding van het toeristische programma. De afgelopen jaren zijn meerdere projecten gedefinieerd, voorbereid en in uitvoering genomen die een bijdrage leveren aan die thema's.

Voor de verschillende deelprojecten van de gebiedsontwikkeling Proloog geven we aan welke voortgang in de eerste helft van 2016 is geboekt. Hierbij is onderscheid gemaakt in:

- projecten die onder verantwoordelijkheid van de gemeente worden uitgevoerd;
- projecten die onder de verantwoordelijkheid van derden worden uitgevoerd;
- projecten die nog in ontwikkeling zijn.

Het Programma Proloog algemeen

Sinds oktober 2014 werken we vanuit een subsidierelatie. De gemeente De Marne kan hierbij subsidieaanvragen indienen bij de provincie voor projecten die als doel hebben: de ontwikkeling van het Lauwersmeer en Lauwersoog. In totaal is een bedrag van € 15,82 miljoen beschikbaar.

Tussentijdse heroriëntatie van het programma

In maart 2015 hebben verkiezingen plaatsgevonden voor Provinciale Staten en is er een nieuw College van Gedeputeerde Staten aangetreden. In de zomer van 2015 is met het nieuwe college gewerkt aan het formuleren van een gezamenlijke visie en ambitie met betrekking tot het vervolg van de ontwikkeling van Lauwersoog. Het resultaat hiervan is vastgelegd in een 'position paper'. In grote lijnen hebben de provincie en de gemeente hierin afgesproken om in de volgende fase van het Programma Lauwersoog, voor wat betreft het opstarten van nieuwe projecten, te focussen op de realisatie van een recreatieve trekker, de promotie van het Lauwersmeergebied, de innovatieagenda voor duurzame visserij en de bereikbaarheid van de haven van Lauwersoog vanaf de Noordzee

Communicatie

We houden belangstellenden op de hoogte middels nieuwsbrieven (verschijnen ca. 6 keer per jaar). Voor het tussentijds verspreiden van nieuws publiceren we persberichten en worden twitter en de facebookpagina van het Waddenkwartier ingezet.

Projecten onder de verantwoordelijkheid van de gemeente

Lauwersom

Na het verkrijgen van de subsidiebeschikking voor dit project zijn de ontwerpen voor de belevenisroute uitgewerkt, bestekken gemaakt, aanbestedingsprocedures doorlopen en informatiebijeenkomsten belegd. Bij de uitvoering en voorbereiding van Lauwersom werken we nauw samen met het project Verkeersontsluiting N361 (zie hieronder).

Het project Lauwersom omvat de volgende onderdelen die in 2014 zijn voorbereid. De uitvoering vindt gefaseerd plaats in 2015 en 2016.

	<u>status</u>
• Het Informatie Paviljoen	gerealiseerd
• Waterspeeltuin	gerealiseerd
• Routes Meerzijde	gerealiseerd
• Fietspad bovenzijde dijk	in uitvoering
• Trapjes over de dijk	in uitvoering
• Busbalk, havenbalk, twee uitzichtpunten en straatmeubilair	in uitvoering, deels in voorbereiding
• Sluisplein	in voorbereiding
• Aanpassing veerhaven: pad en parkeerdek	deel gerealiseerd, deel in voorbereiding

In 2016 is de drijvende steiger nabij jachthaven Noordergat gerealiseerd. De drijvende steiger is bedoeld voor passanten. Zij kunnen nu snel even aanleggen om bijvoorbeeld een bezoekje te brengen aan de visserijhaven aan de overzijde. Nu de nieuwe steiger er is, hoeven zij niet eerst door de sluis te varen. In de afgelopen periode is ook de bodem voor de drijvende steiger gebaggerd om zodoende voldoende diepgang te krijgen.

Binnen dit project worden een aantal uitzichtpunten gerealiseerd. Een daarvan is de 'uitzichtkraan' bij de sluis (in de buurt van het KNRM-gebouwtje). Voor dit ontwerp moeten de puntjes nog op de i gezet worden. Het andere uitzichtpunt is een dijkverhoging van ongeveer 4 meter met een trap. Deze verhoogde dijk (lengte 75 meter) eindigt ter hoogte van het CIV aan de Kustweg. De werkzaamheden hiervan zijn inmiddels begonnen.

De herinrichting van de pleinen bij de sluis is aanbesteed. De werkzaamheden starten direct na de zomervakantie. Omdat in het stormseizoen niet gewerkt mag worden aan of nabij de dijk wordt een deel van het werk uitgevoerd in het voorjaar van 2017.

De tweede fase van de routes aan de Meerzijde is praktisch gereed. Het nieuw wandelpad in het gebied van Staatsbosbeheer langs de blauwe loods van Jachthaven Noordergat is klaar en sluit nu aan op een nieuwe trap over de dijk richting restaurant Visser Vis. Boven op de dijk wordt de laatste hand gelegd aan het nieuwe fietspad.

North Sea Fish

Het project is in 2015 afgerond. Begin 2016 hebben de laatste betalingen plaatsgevonden, het project wordt daarom bij de jaarrekening over 2016 boekhoudkundig afgesloten.

Visserij contactpersoon

Aan het begin van 2016 is het gelukt om een contactpersoon aan te stellen voor de visserij. De hoofdtaken van de Aanjager visserij of Visserij Contactpersoon zal bestaan uit het verbeteren van de samenwerking binnen de visserijsector enerzijds en tussen de visserijsector en overheid anderzijds. Ook mede uitvoering geven aan de innovatieagenda voor de visserijsector maakt hiervan onderdeel uit. De gemeente De Marne heeft voor de aanstelling van de contactpersoon visserij in de komende drie jaar k€ 20 per jaar gereserveerd in haar begroting.

De provincie overweegt of het restant van de cofinanciering voor NSF ad k€40 ook hiervoor ingezet kan worden.

Westgat

In 2016 is de Maatschappelijk Kosten en Baten Analyse MKBA voor de onderbouwing van het belang van een goede bereikbaarheid van de haven van Lauwersoog opgesteld. Tot op heden heeft deze

MKBA de minister er nog niet van overtuigd in te stemmen met het uitvoeren van een pilot gericht op het op diepte brengen van het Westgat en daaraan gekoppeld het opzetten van een monitoringsprogramma. Op dit moment vinden diverse gesprekken plaats om hiervoor toch de handen op elkaar te krijgen. De regio is ondertussen aan het onderzoeken in hoeverre men hiervoor een eigen financiële bijdrage beschikbaar kan stellen.

Waddenkwartier

De openbare ruimte rond de voormalige Nordshrimplocatie is ingericht en geschikt gemaakt voor tijdelijk gebruik in de vorm van het Waddenkwartier. De inrichting van het HIP is in 2014 vervolmaakt en met de vestiging van een aantal ondernemers en is het Waddenkwartier nu in bedrijf.

De inzet van de gemeente is op dit moment vooral gericht op het faciliteren van een opmaat naar het toekomstige werelderfgoedcentrum. Het zomerprogramma van Zeehondencentrum Pieterburen is hier een mooi voorbeeld van.

Strandweg e.o.

Het project Strandweg en omstreken richt zich op de ontwikkeling van de zuidkant van Lauwersoog, met name de zone rond de Strandweg staat hierbij centraal. Het projectplan is in 2015 uitgewerkt en op (financiële) haalbaarheid onderzocht. Begin 2016 is de feitelijke subsidieaanvraag bij de Provincie Groningen ingediend. GS heeft hierover in een principe-besluit inmiddels positief geadviseerd aan de staten. In september wordt het definitieve besluit verwacht.

Dit project is ontstaan vanuit het een groter project Meerzijde. Alleen het onderdeel hierin dat gaat over de Strandweg en omgeving wordt nu in uitvoering genomen. De voorbereiding hiervan (inrichten projectorganisatie en uitwerken van de verschillende projectonderdelen) start in de tweede helft van 2016.

Projecten onder verantwoordelijkheid van derden

Verkeersontsluiting - N361

In dit project gaat het wegracé tussen de huidige kruispunten naar de Strandweg en het veerhaventerrein op de schop. Beide kruispunten worden vervangen door rotondes en het tussenliggende gebied wordt ingericht als een 60 km zone. Er worden veilige oversteken gemaakt en de toegang naar de visserijhaven wordt verbeterd. Het project rond de aanpassing van de N361 wordt uitgevoerd onder regie van de provincie Groningen.

In juni zijn de reconstructiewerkzaamheden gestart. Donderdagavond 16 juni heeft hierover een informatieavond plaats gevonden. De werkzaamheden zijn begonnen met de aanleg van het betonnen fiets-/voetpad aan de zuidzijde van de N361 tussen de kruising met de haven en de kruising met de Strandweg. Ook zijn er twee tijdelijke bypasses ter hoogte van de kruising met de Zeedijk en de kruising met de Haven gemaakt. Vanaf 15 juli ligt het werk stil vanwege het toeristische seizoen. Op 4 september wordt het werk hervat, onder andere met het versmallen van de N361.

Herinrichting Haven Lauwersoog - Kadeverlenging

Het project kadeverlenging stond in 2014 in het teken van het beschikbaar stellen van de cofinanciering door de Exploitatiemaatschappij Haven Lauwersoog (EHL) en het verkrijgen van goedkeuring vanuit de EU in het kader van eventuele staatssteun. De EHL heeft in juli 2014 laten weten over voldoende cofinancieringsmiddelen te beschikken. Het onderzoek naar het eventueel voorkomen van ontoelaatbare staatssteun is in 2014 door de Europese Commissie opgestart. In april 2015 is de Commissie tot de conclusie gekomen dat er geen sprake is van staatssteun. Daarmee kon de verlenging van de kade definitief doorgaan.

De werkzaamheden verlopen zeer voorspoedig en zijn nagenoeg afgerond. De nieuwe kade is gereed, in juni is de drijvende steiger aan de strekdam opgeleverd en ook de passantenhaven is klaar. Er zijn afmeervakken aangelegd voor verschillende soorten schepen. Ook is de nieuwe kraanbaan door Next Generation Shiplift in gebruik genomen met de grootste scheepslift van Nederland, België en Noord-Duitsland.

Op zaterdag 16 juli heeft inmiddels de officiële opening plaatsgevonden van de vernieuwde haven van Lauwersoog.

Promotiecampagne Lauwersmeer

De promotiecampagne voor het Lauwersmeer is in 2014 gestart. Marketing Groningen voert dit project uit in opdracht van de Provincie Groningen. Er is een campagnethema ontwikkeld waarmee de promotie van het gebied tijdens een langere periode tot zijn recht kan komen. Een zeldzame ervaring staat hierbij centraal in de communicatie. Dit heeft het afgelopen half jaar ook weer geleid tot diverse publicaties in de media. Ook wordt de website www.lauwersmeer.groningen.nl actueel gehouden. Hierbij wordt nadrukkelijk de verbinding onderhouden met de Stichting Promotie Waddenland.

Garnalencentrum

In het voorjaar van 2016 heeft het nieuwe garnalencentrum van Telson/Kant haar deuren geopend. Vanaf de zomer zullen ca. 60 mensen werken aan het leveren van dagverse garnalen die in Lauwersoog machinaal worden gepeld. Dit project is daarmee succesvol afgerond.

Museum Eb en Vloed

Het project Museum Eb en Vloed is financieel niet haalbaar gebleken en maakt niet langer onderdeel uit van het programma ontwikkeling Lauwersoog.

Wachtvoorziening Robbengatsluis

Binnen dit project worden afmeervoorzieningen gerealiseerd bij de Robbengatsluis welke bedoeld zijn voor schepen die wachten om geschut te worden. Het remmingswerk voor de sluis wordt vervangen door drijvende steigers. Hierdoor wordt de wachtvoorziening met circa 50 meter verlengd. In 2012 is dit aan de Meerzijde al gebeurd.

De werkzaamheden zijn in april 2015 gestart en inmiddels afgerond.

Rondje Lauwermeer

Het project Rondje rond het Lauwersmeer wordt uitgevoerd onder regie van de provincie Groningen. Het project richt zich op de verbetering van de wandel- en fietsinfrastructuur rond het gehele Lauwersmeer en is voorbereid onder verantwoordelijkheid van de Stuurgroep Lauwersmeer. In 2015 is de laatste hand gelegd aan het projectplan en zijn de benodigde subsidieaanvragen ingediend. Inmiddels is de financiering rond en kan dit project daadwerkelijk worden uitgevoerd. Op dit moment wordt gewerkt aan het inrichten van de projectorganisatie.

Projecten in ontwikkeling

Werelderfgoedcentrum

Samen met een aantal andere partijen is er vanaf de zomer van 2015 gewerkt aan de realisatie van een Werelderfgoedcentrum in de haven van Lauwersoog. Dit proces bestaat uit verschillende fases en Go no go momenten. De eerste stap bestond uit een verkenning naar de rol, positie en ambitie van geïnteresseerde partijen. Deze fase is begin 2016 afgesloten met de ondertekening van een intentieovereenkomst tussen betrokken partijen (gemeente De Marne, provincie Groningen, Zeehondencentrum Pieterburen, Staatsbosbeheer en het Havenbedrijf Lauwersoog).

In de volgende fase wordt nu verder gewerkt aan de uitwerking van het concept. De conceptontwikkeling wordt begeleid door een gespecialiseerd bureau, Except Integrated Sustainability. De rode draad is het versterken van de economie van Lauwersoog door het benutten en verduurzamen van de UNESCO Waddenzee en het Nationaal Park Lauwersmeer. Het Werelderfgoed-centrum Waddenzee kan hierin een belangrijke rol vervullen. Except heeft hier uitgebreid vooronderzoek naar gedaan, waarbij gesproken is met diverse betrokken partijen in het gebied. Na de zomer volgen er gesprekken met meer partijen en kan de stap worden gezet om ook de financiële haalbaarheid te onderzoeken.

Ontwikkelingen Krimp en Leefbaarheid

De activiteiten van het Programma Krimp & Leefbaarheid, die gepland waren voor de eerste helft van 2016, hebben we uitgevoerd. Dat dit geen statisch programma zou worden wisten we al bij de vaststelling van het Woon- en leefbaarheidsplan eind 2011. Al snel bleek dat maatregelen aangepast moesten worden en ook het verloop van het aantal huishoudens is anders ontwikkeld dan verwacht.

Wat betreft de gaswinningsproblematiek in Groningen lijkt de verstevigingsopgave in De Marne niet aan de orde. De inzet van het college gaat daarom ook uit naar het oppakken van de kansen en uitdagingen voor het koppelen van de opgaven van demografische ontwikkelingen en leefbaarheid aan het gaswinningsdossier. In het hoofdstuk 'Ontwikkelingen gaswinningsdossier' gaan wij nader in op dit onderwerp.

In onderstaand overzicht doen we verslag van de voortgang van de maatregelen die in de programmabegroting van 2016 zijn weergegeven. De tabel laat zien dat veel projecten goed lopen, maar dat er ook aandachtspunten zijn voor de rest van 2016.

Naam	Maatregel nr.	Uitleg (zie ook WLP)	Stand van zaken
Sloop, sloop-nieuwbouw en aanpassing sociale woningvoorraad.	Maatregel 1 t/m 3.	Acties om woningvoorraad in de pas te laten lopen met de toekomstige behoeften. De acties hierbinnen hebben een looptijd tot 2021; conform afspraken met woningstichting Wierden en Borgen;	Verloopt goed door inzet van de projectleider Herstructurering die door middelen uit het krimpfonds aangesteld kon worden. Ontwikkelingen m.b.t. aardbevingsproblematiek blijven aandacht vragen om geen vertraging op te lopen bij de herstructurering van de woningvoorraad.
Project Particuliere Woningverbetering	Maatregel 7 en 29.	De gemeente neemt actief de regie om kwaliteit en uitstraling in de koopsector in stand te houden. Om de koopsector een impuls te kunnen geven, handhaaft de gemeente actiever en is er budget beschikbaar voor particuliere woningverbetering en starterslening t.b.v. opknappen aangekochte woning. (zie projectplan behorende bij voorstel raad d.d. 15 april 2014 en voorstel raad Voorwaarden en	Dit project verloopt goed. Er worden naar tevredenheid subsidies voor particuliere woningverbetering uitgegeven. Echter, er is nog maar één aanvraag gedaan voor de startersleningen. In het najaar evalueren we en leggen de uitkomsten voor aan de raad. De resultaten van de inventarisatie van de staat van onderhoud van de woningen is besproken met de diverse dorpsbelangen. Op

		procedure starterslening d.d. 24 juni 2014)	basis hiervan wordt een werkwijze voor de aanpak van probleempannen vastgesteld.
Onderzoek kansen ruilverkaveling.	Maatregel 10. (onderdeel van Deel&Ulrum)	In sommige gevallen is de te slopen sociale woningvoorraad in een kwalitatief betere staat dan de woningvoorraad die in particulier bezit is. Uitrui van slechte particuliere woningen tegen goede woningen uit de sociale woningvoorraad is dan dus beter voor de totale woningvoorraad. Als onderdeel van het project Deel & Ulrum nemen we de ruilverkaveling ter hand	De gemeente draait mee in een pilot ten behoeve van ruilverkaveling. Andere partners die hierbij betrokken zijn het Kadaster en woningstichting Wierden & Borgen.
Herinrichting bestemmingsplannen	Maatregel 8, 11 en 16.	De aanstaande Actualisering Bestemmingsplannen gebruiken we om de bestemmingsplannen krimpproof te maken.	De gemeente heeft de pijler 'Wonen' van het Woon- en Leefbaarheidsplan geactualiseerd. Daaruit bleek dat er geen behoefte is aan toevoegingen in de woningvoorraad.
Project Ondersteuning eigenaren leegstaand vastgoed	Maatregel 9, 17 en 44.	Er is budget beschikbaar om eigenaren te helpen om te zoeken naar een nieuwe bestemming.	Er is gedurende het eerste half jaar van 2016 in samenwerking met twee betrokken eigenaren en DBF gewerkt aan projectideeën. De verwachting is dat deze in de tweede helft zullen leiden tot concrete aanvragen.
Versterking Informele zorg.	Maatregel 23.	De gemeente ondersteunt netwerken van informele zorg .	Dit onderwerp is opgepakt door middel van het project Noabers.
Uitvoering Woon-en leefbaarheids-monitor.	Maatregel 5 (AV5).	We leven in een netwerksamenleving. Eén van de taken van de gemeente is om kennis(informatie)uitwisseling tussen inwoners en andere actoren op gang te helpen en te faciliteren. We willen daarmee de inwoners van De Marne in staat stellen om zelf verantwoordelijk te zijn voor de vitaliteit van de eigen samenleving. De gemeente ziet voor zich een rol weggelegd, als 'verbinder' binnen het netwerk. Eén van de tools is de monitor. Met kwantitatieve en kwalitatieve	Dit project is blijvend in ontwikkeling. Momenteel is er al veel informatie beschikbaar door en over de dorpen. De factsheets met relevante informatie per dorp is inmiddels ondergebracht op marnecultuur.nl, omdat dit beter aansluit bij de nieuwe rol van de overheid om lokale initiatieven te ondersteunen en niet alles in eigen huis uit te voeren. In de komende periode wordt 'het eigendom' van de monitor steeds meer verlegd

		informatie wordt de vitaliteit van De Marne zichtbaar gemaakt, er worden gegevens openbaar beschikbaar gesteld (Open Data) en we herhalen het in de tijd, zodat monitoring mogelijk wordt. Verder is binnen de monitor budget beschikbaar om verbeteracties uit te voeren.	naar inwoners en partners.
--	--	--	----------------------------

Ontwikkelingen Sociaal Domein

Vanuit de gezamenlijke beleidsagenda Sociaal Domein BMW E worden de nieuwe taken in het kader van de decentralisaties in gezamenlijkheid opgepakt en uitgevoerd. het sociaal domein is volop in ontwikkeling, zowel beleidsmatig als in de uitvoering.

De Monitor Sociaal Domein levert kwartaalrapportages over de voortgang van de decentralisaties binnen de gemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemsmond. Deze rapportages geven de raad uitgebreide informatie over de beschikbare budgetten, cliëntenaantallen en de beleidsontwikkeling. Tot nu toe waren deze gegevens voornamelijk kwantitatief van aard. Maar wat betekenen deze cijfers nu? En welke invloed heeft dit op het door ons opgestelde beleid? Aan welke knoppen kunnen we nu gaan draaien om de uitvoering van de gedecentraliseerde taken te optimaliseren? De komende periode willen we in de monitor meer invulling geven aan dit kwalitatieve aspect.

In BMW E is er in 2015 voor gekozen de drie majeure decentralisaties eerst per cluster vorm te geven, zodat de continuïteit van de ondersteuning aan de inwoners gewaarborgd was en gemeenten overzicht zouden krijgen op de nieuw uit te voeren taken: participatie in de uitvoeringsorganisatie sociale zaken en Ability, begeleiding 18+ in de WMO-loketten en uitvoering van de jeugdzorg door de CJG-partners in BMW E. Tevens zijn in BMW E stappen gezet om het zelf oplossend vermogen van mensen met behulp van het eigen sociaal netwerk te stimuleren.

In de komende periode zal de nadruk komen te liggen op het samenbrengen van deze decentralisaties; het ontwikkelen van een vorm van integrale ondersteuning en het harmoniseren en standaardiseren van backoffice-taken.

Middels de Monitor Sociaal Domein wordt u ook in de komende periode op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen.

Ontwikkelingen Gaswinningsdossier

Onze gemeente is het afgelopen halfjaar volop betrokken geweest bij de problemen rond het gaswinningsdossier. Het aantal schademeldingen stijgt. In gemeente De Marne zijn inmiddels ruim 2000 schademeldingen (peildatum 1 augustus 2016).

Organisatie

Qua opschaling in de organisatie zijn er in 2015 grote stappen gezet.

In januari 2015 is het Centrum voor Veilig Wonen (CVW) gestart met haar werkzaamheden op het gebied van schade afhandeling, veilig maken en verduurzaming van gebouwen. Daarnaast is per 1 juni 2015 de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) benoemd.

Ook Intern hebben wij sinds de tweede helft van 2015 de organisatie rond dit dossier uitgebreid. De gemeente De Marne heeft extra geïnvesteerd om voldoende te kunnen participeren bij de voor haar

belangrijke thema's: krimp & leefbaarheid, toekomstperspectief & gebiedsregie en interne coördinatie & afstemming. De raad heeft in de vergadering van 23 juni 2015 besloten om hiervoor 2,0 fte beschikbaar te stellen. Vanaf januari 2016 waren alle aandachtsvelden belegd en de organisatie ingevuld. Echter, door het vertrek van een drietal collega's zijn hierin nu een aantal gaten gevallen. Na de zomervakantie worden deze vacatures weer zo snel als mogelijk ingevuld.

Inhoud

Meerjarenprogramma Veilig en Kansrijk Groningen (MJP)

Voor de gemeente geldt dat er geen sprake is van het uitvoeren van een versterkingsprogramma. Het afgelopen half jaar is de aandacht dan ook vooral uitgegaan naar de Kadernotitie MJP. Dit document wordt momenteel door de NCG opgesteld en moet de basis gaan vormen voor het geactualiseerde MJP en het uitvoeringsprogramma 2017. Aandachtspunten hierin voor de Marne blijven zaken als het inzetten op een goede schade afhandeling, ook buiten de contourlijn. Ook de wens van de Marne om het leefbaarheidsspoor (Kansrijk Groningen) verder los te koppelen van de versterkingsopgave is nu nog een voortdurend terugkerend thema.

Winningsplan Groningerveld

Vooruitlopend op de invoering van de nieuwe Mijnbouwwet zijn Groninger gemeenten in de gelegenheid gesteld haar zienswijze kenbaar te maken op de nieuwe winningsvergunning die het ministerie van EZ wil verstrekken aan de NAM. In een goede onderlinge samenwerking waarbij ook de provincie en de veiligheidsregio een grote rol hebben gespeeld is een zienswijze voorbereid. Na definitieve vaststelling door de verschillende gemeenten zal deze zienswijze half augustus bij de minister worden ingediend.

Veiligstellen Cultureel Erfgoed

In het aardbevingsgebied willen NCG, provincie, gemeenten en Libau gezamenlijk optrekken ten einde cultureel erfgoed te behouden voor de toekomst. Voorkomen moet worden dat beeldbepalende panden met te veel schade niet worden hersteld, maar gesloopt. Bij panden met een monumentale status lijkt dit goed geregeld. Echter veel panden kennen die status niet, maar zijn wel beeldbepalend/karakteristiek.

In een aantal gemeenten worden inmiddels stappen gezet om deze beeldbepalende panden te inventariseren en te voorzien van een beschermende status. In De Marne moet nog bepaald worden of hierbij ook wordt aangesloten.

Kosten

De structurele kosten voor de inzet van 2,0 fte is begroot op k€ 150 per jaar en zijn opgenomen in de programmabegroting. Inmiddels is bekend dat de gemeente De Marne voor 2016 een vergoeding krijgt voor haar extra werkzaamheden van k€ 135.

Stand van zaken bezuinigingen

Tabel bezuinigingen

bedragen x k€

Omschrijving	Begroting				Werkelijk	
	2014	2015	2016	Totaal	Gerealiseerd	Nog niet gerealiseerd
Totaal van bezuinigingen						
Taakstellingen	849	270	214	1.333	1.295	38
Oude taakstellingen	70	40	-	110	110	
Specificatie bezuinigingen						
Organisatiewijziging						
Taakstellingen	786	-	-	786	786	-
Onderhoud						
Taakstellingen	-	250	-	250	212	38
Subsidies/voorzieningen						
Taakstellingen	63	20	214	297	297	
Oude taakstellingen	70	40	-	110	110	

Toelichting

Organisatiewijziging

In januari 2015 is de reductie in de personele formatie, als onderdeel van de organisatiewijziging, afgerond en is de taakstellende personele bezuiniging gerealiseerd.

Tabel specificatie onderhoud

bedragen in k€

Onderhoud	Begroting	Begroting	Meerjarige doorkijk		
	2015	2016	2017	2018	2019
Onderhoud infrastructuur	150	150	150	150	150
Onderhoud gebouwen	40	40	40	40	40
Buitendienst	60	60	60	60	60
Gerealiseerd	212	212	212	212	212
Nog te realiseren	38	38	38	38	38

Toelichting

Onderhoud

De taakstellende bezuiniging op de onderhoudsbudgetten infrastructuur, gebouwen en de buitendienst is grotendeels gerealiseerd.

Infrastructuur

Grontmij heeft in 2014 berekend dat een taakstellende bezuiniging van k€ 150 mogelijk is in de jaren 2015 tot en met 2018. Dit blijkt uit de doorrekening op basis van visuele weg inspecties. Toch blijkt dat er door de jarenlange bezuiniging op de infrastructuur er op termijn achterstallig onderhoud ontstaat.

Om dit te voorkomen zijn er in de (meerjaren-) begroting 2016-2018 extra middelen beschikbaar gesteld; een deel daarvan is ingezet op de infrastructuur om de veiligheidsrisico's te verminderen.

Gebouwen

Vanaf 2015 is voor een versobering van de uitvoering op onderhoud van gebouwen, een taakstellende besparing van k€ 40 opgenomen. Deze taakstelling is al in 2014 gerealiseerd op het planmatig onderhoud gebouwen recreatieve vaart en op sportaccommodaties.

Buitendienst

Bij het formuleren van de taakstelling is uitgegaan van vertrek van een drietal medewerkers bij de afdeling Beheer waarbij het vacaturegeld voor de helft beschikbaar zou blijven. Hiermee zou de taakstelling van k€ 60 behaald kunnen worden en zouden de resterende middelen flexibel kunnen worden ingezet. In tegenstelling tot de verwachting heeft slechts één medewerker gebruik gemaakt van de mogelijkheid om met vervroegd pensioen te gaan. Conform afspraak is van het vacaturegeld van k€ 44 een bedrag van k€ 22 blijven staan ten behoeve van flexibele inzet. Aan taakstelling staat dus nog k€ 38. Deze taakstelling wordt verder ingevuld op het moment dat natuurlijk verloop ontstaat.

Tabel subsidies, voorzieningen en overig

bedragen in k€

Subsidies, voorzieningen en overig	Begroting	Begroting	Meerjarige doorkijk		
	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Taakstelling 2014</i>					
Internationale contacten	4	4	4	4	4
Juridische zaken	20	20	20	20	20
Straatmeubilair	4	4	4	4	4
Opbrengsten grondbedrijf	35	35	35	35	35
Woonvoorziening WMO	20	20	20	20	20
Jeugd- en jongerenwerk		34	34	34	34
Bibliotheekwerk		140	140	140	140
Ontschotting subsidies		30	30	30	30
Maatschappelijk werk incl. huisverbod		10	10	10	10
<i>Oude taakstellingen</i>					
Bestuurlijke samenwerking	40	40	40	40	40
Openluchtbad de Marne	70	70	70	70	70
Gerealiseerd	193	407	407	407	407
Nog te realiseren	-	-	-	-	-

Toelichting

Subsidies, voorzieningen en overig

De bezuinigingen op de subsidies/voorzieningen zijn in 2016 behaald. De exploitatie van het zwembad is op 1 januari 2014 ondergebracht in een stichting. De gemeente verstrekt een jaarlijkse subsidie voor een bedrag van k€ 66 en betaalt de eigenaarslasten waaronder de kapitaallasten, de verzekeringen, de belastingen en groot onderhoud.

In 2014 is een aantal maatregelen genomen om de bezuiniging van k€ 70 te realiseren. Dit zijn de overdracht van het beheer naar een stichting, de verhoging van de tarieven en enkele energiemaatregelen zoals temperatuurverlaging en het aanbrengen van een afdekdeken. Deze maatregelen hebben de gewenste bezuiniging opgeleverd.

Bezuinigingen 2016

De geplande bezuinigingen voor 2016 zijn gerealiseerd. In de raadsvergadering van 22 september 2015 heeft de raad kennisgenomen van de uitwerking van de bibliotheekvoorziening 2016. Met de uitwerking van de nieuwe bibliotheekvoorziening is de structurele bezuiniging van € 140 gerealiseerd. De bezuiniging op het jeugd en jongerenwerk is gerealiseerd door slimme combinaties te zoeken in de uitvoering van de decentralisaties. De bezuiniging op de subsidies is ingevuld voor € 23 op het lokaal onderwijs en € 7 op overige subsidies (muziekonderwijs, kunst en cultuur, ouderenbeleid, maaltijdvoorziening, dorpshuizen, sociaal cultureel werk, Rode Kruis en EHBO). De realisatie van de bezuiniging op het maatschappelijk werk wordt gerealiseerd door aanbestedingsvoordelen basisdienstverlening BMW.

Correctie taakstelling bestuurlijke samenwerking (€ 40)

In de begroting 2012 is een structurele besparing ingevoerd als gevolg van de samenvoeging van I&A, P&O, en SoZaWe afdelingen van de drie samenwerkende gemeenten Bedum, De Marne en Winsum. Deze structurele besparing is bij de samenvoeging al gerealiseerd door een bezuiniging op het personeel en structurele inkoopvoordelen op accountantskosten, kopieermachines, licentiekosten etc. De besparingen zijn echter nooit verrekend met de taakstelling. In de bestuursrapportage 2015 is dit alsnog gecorrigeerd. Tevens is deze correctie voor de meerjarige werking opgenomen in de kadernota 2016-2019.

Stand van zaken omvang voorziening organisatiewijziging

Tabel overzicht voorziening organisatiewijziging

bedragen x €			
Kostenposten	Uitgaven 2014-2016	Verplichtingen	Totaal
Medewerkers 60+	1.262	-	1.262
Boventallig voor organisatiewijziging	163	158	321
Dag minder werken	12	61	73
Medewerkers van werk naar werk	286	470	756
Organisatieontwikkeling	19	-	19
Overig (ondersteuning)	109	12	121
Totalen	1.851	701	2.552

Toelichting

In de kolom "uitgaven 2014-2016" zijn de bedragen opgenomen die daadwerkelijk zijn uitgegeven. In de kolom "Verplichtingen" zijn bedragen gereserveerd voor toekomstige verplichtingen die voortvloeien uit de organisatiewijziging.

Organisatiewijziging

Als gevolg van de organisatiewijziging zijn er zeven medewerkers met keuzepensioen gegaan en is met deze medewerkers een aanvullende compensatieregeling overeengekomen.

Drie medewerkers hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid een dag minder te gaan werken, waarbij conform het sociaal plan 50% doorbetaling plaatsvindt van het salaris.

Er zijn drie medewerkers geheel of gedeeltelijk boventallig verklaard waarmee een traject van werk naar werk is gestart. Hiervan is één medewerker inmiddels elders in dienst getreden. Met één medewerker is een vergoeding overeengekomen waarmee de periode van werk naar werk traject en de periode van de WW-verplichtingen is afgekocht. De medewerker is met ingang van 1 april 2015 uit dienst getreden.

Er loopt met één medewerker nog een traject van werk naar werk. De overige kosten hebben betrekking op de kosten van de plaatsingscommissie, juridische bijstand, pensioenadvisering en advies en begeleiding van het organisatiewijzigingsproces.

Toevoeging aan voorziening organisatiewijziging k€ 50 (begrotingsmutatie 2016)

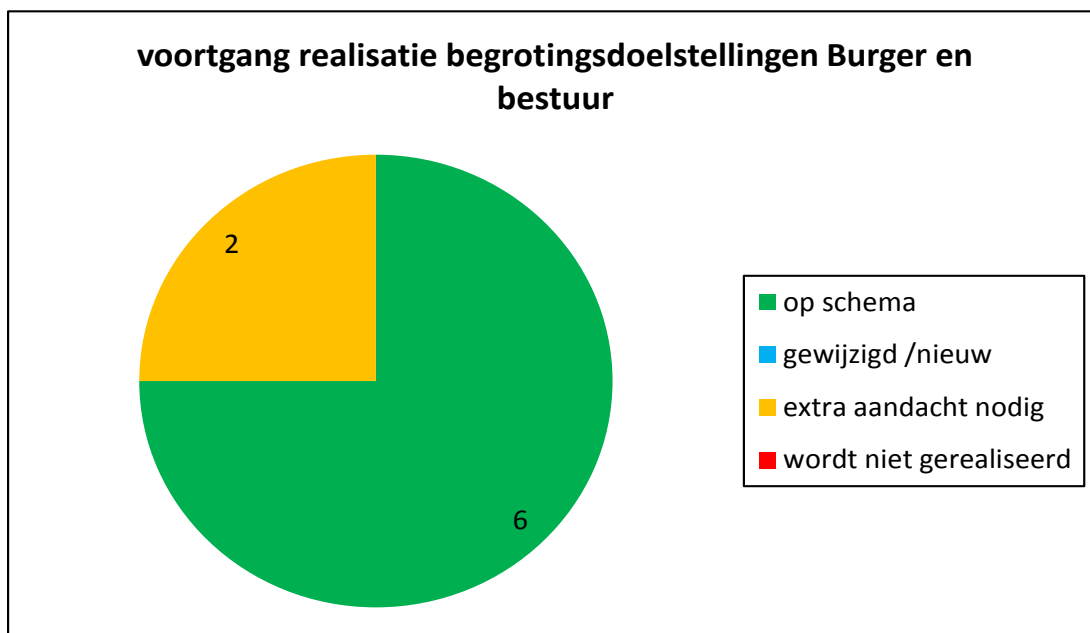
De maximale duur van de wettelijke WW-uitkering wordt geleidelijk teruggebracht van 38 naar 24 maanden. Op 31 maart 2016 is de nieuwe Cao Gemeenten afgesloten over de periode 2016 t/m 1 mei 2017. Een van de afspraken in de cao Gemeenten is om de versoberingen in Werkloosheidswet (WW) te repareren. In de voorziening organisatiewijziging zijn gelden gereserveerd voor een medewerker die in een werk naar werk traject zit en de kosten van WW-verplichtingen die gebaseerd is op 24 maanden. Als gevolg van de WW-reparatie in de cao Gemeenten naar 38 maanden moet er k€50 toegevoegd worden aan de voorziening organisatiewijziging.

3. Verantwoording programma's

3.1. Burger en bestuur

In onderstaand diagram wordt de voortgang in de realisatie van de begrotingsdoelstellingen weergegeven.

Welke belangrijke resultaten kunnen we melden?

- de informatie van de website dorpen.demarne.nl is geïntegreerd in de website www.MarneCultuur.nl van Stichting Hogeland in Beeld;
- De organisatie van het referendum m.b.t. het handelsverdrag met de Oekraïne is voorspoedig verlopen;
- Het registratiesysteem iBurgerzaken wordt stap voor stap ingericht; in 2016 is de inrichting van het onderdeel voor de Burgerlijke Stand voltooid en in werking gesteld.

Doelstellingen waarvan de voortgang in de realisatie niet op schema is worden hieronder toelicht.

Maatregel 1.1	Inrichting Gemeentelijk Contact Centrum (GCC): de organisatie inhoudelijk inrichten				
Prestatie Indicator	Medewerkers en werkzaamheden voorbereiden				
	2015	2016	2017	2018	2019
		Dienstverlening overhevelen naar GCC			
		Medewerkers trainen om GCC-diensten te verlenen			
		Functioneren GCC afstemmen met vakafdelingen			

rapportage	verklaring: In 2016 is o.a. gewerkt aan de inventarisatie van processen. Hierbij is ook gekeken naar de knip tussen frontoffice en backoffice. Implementatie van een frontoffice en backoffice heeft echter nog niet plaatsgevonden. Bij een van de nu nog losse frontoffices, namelijk de receptie is geconstateerd dat eerst een aantal knelpunten moeten worden opgelost. Deze knelpunten hebben vooral betrekking op de bezetting van de receptie.
	maatregel: Op dit moment zijn een aantal korte termijn oplossingen voor de bezettingsproblemen van de receptie doorgevoerd. Via kadernota en programmabegroting 2017 zijn extra middelen aangevraagd om de problemen structureel op te kunnen lossen. Ondertussen wordt gewerkt aan een implementatieplan voor de invoering van een GCC.
	financiële consequentie: n.v.t.

Toelichting (tekst begroting 2016)

Werkzaamheden die we voor de inwoners, organisaties en bedrijven doen, brengen we samen in een GCC. Daar kan iedereen terecht voor bijvoorbeeld een aanvraag, een rijbewijs of met vragen en klachten. Met zo'n GCC kan onze ambtelijke organisatie onze 'klanten' beter en sneller helpen. Het GCC is al bouwkundig en technisch ingericht. De vervolgstap is om het GCC steviger te verankeren in onze organisatie. In een kwaliteitshandvest staan de normen voor de dienstverlening van de gemeente. Uiteindelijk moet iedereen volgens dat kwaliteitshandvest werken.

Maatregel 3.2	Contact met de inwoners van de dorpen versterken				
Prestatie Indicator	Evalueren of de in 2014 gekozen overlegstructuur met de dorpsverenigingen voldoet				
	2015	2016	2017	2018	2019
		Uitvoeren evaluatie			
rapportage	verklaring: Deze maatregel zal mogelijk niet voltooid worden in verband met ziekte.				
	maatregel: Er is inmiddels in vervanging voorzien. Het is niet zeker of de opgelopen achterstand kan worden ingehaald.				
	financiële consequentie: Vervanging wordt betaald vanuit inhuurbudget.				

Toelichting (tekst begroting 2016)

Communicatie tussen de gemeente en haar burgers is goed als die de onderlinge betrokkenheid bij beleidsontwikkeling en bij planvorming vergroot. Hierin heeft de gemeente een belangrijke rol.

Er verandert veel in de participatiemaatschappij. De overlegstructuur met de dorpen moet daar goed bij passen. Burgers, verenigingen en instellingen krijgen steeds meer verantwoordelijkheid. De gemeente vervult meer een regierol, door te inspireren, activeren, informeren, innoveren en verbinden. Dat we gebruik maken van werk- en denkkracht in de lokale samenleving wordt eerder regel dan uitzondering. Zelfredzaamheid, actief burgerschap en verantwoordelijkheid zijn belangrijke uitgangspunten. Ideeën voor een betere leefomgeving in de kernen en wijken ontwikkelen we samen met de bewoners.

3.2. Veiligheid

Uit het onderstaande diagram blijkt dat de voortgang in de realisatie van de drie begrotingsdoelstellingen op schema ligt.

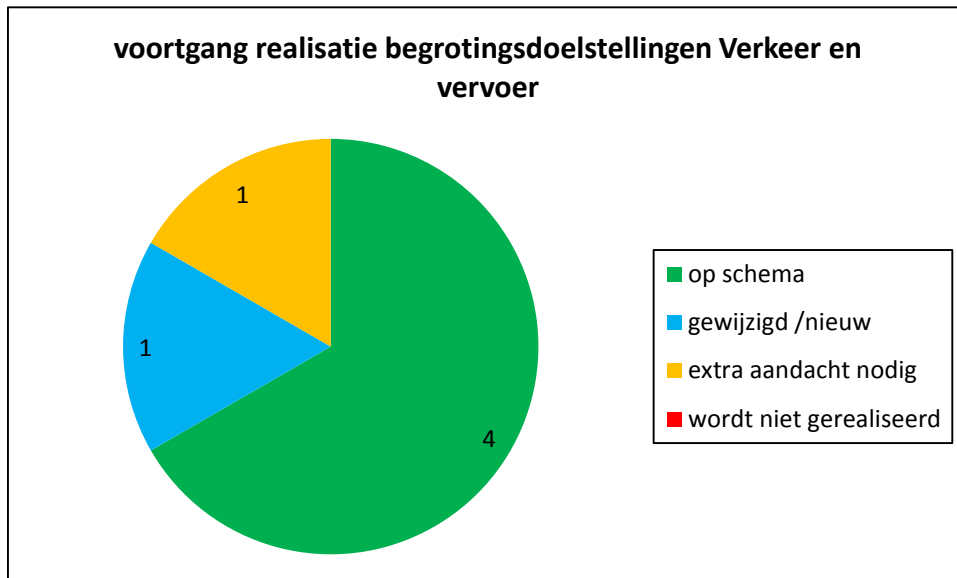

Welke belangrijke resultaten kunnen we melden?

- het werkproces van registratie van huisverboden is gedigitaliseerd via de internetapplicatie Huisverbod online. Hierdoor kan de hulpverlening sneller worden gestart.
- door het goed in beeld hebben van hinderlijke jeugdgroepen en daardoor hulpverlening kunnen krijgen neemt de jeugdoverlast af in onze gemeente.

3.3. Verkeer en vervoer

In onderstaand overzicht wordt de voortgang in de realisatie van de begrotingsdoelstellingen weergegeven.

Welke belangrijke resultaten kunnen we melden?

Doelstelling 1: Zorgen voor een goede bereikbaarheid van de gemeente onder waarborgen van leefbaarheid en verkeersveiligheid:

- Met het project N361 is op 3 juli 2015 begonnen. De weg wordt in fasen aangelegd. Er wordt hard gewerkt aan diverse delen van de weg. De rotonde in Ranum en een deel van de weg nabij Eenrum zijn gereed. De rotonde bij Eenrum is voor de bouwvak gereed. Op dit moment is begonnen met de bouw van de brug over het Mensingeweesterloopdiep. De werken liggen op schema en zijn medio november gereed.
- Het fietspad Mensingeweer-Baflo is gereed.
- De plannen voor de voorbereiding van verkeersmaatregelen over het tracé Mensingeweer-Menneweer zijn gereed. De plannen worden nu civieltechnisch voorbereid.

Doelstelling 2: Zorgen voor een minimaal veilig en functioneel onderhouden wegennet op basis van de methodiek rationeel wegbeheer:

- De werkzaamheden wegenonderhoud 2016-2019 zijn succesvol aanbesteed. Oosterhof-Holman Infra BV uit Grijpskerk voert de werkzaamheden uit. Er zullen twee werkplekken vanuit Social Return in samenwerking met Stichting Goed Werk gedurende de gehele planperiode bij het bedrijf van de aannemer worden ingevuld.

Doelstelling 3: Bevorderen van de veiligheid van de woonomgeving door een goede openbare verlichting:

- De technische installatie wordt steeds beter. Het aantal storingen van onze lichtmasten ligt met ca. 3 % ver onder het landelijke gemiddelde 10%.

Doelstelling 4: Het terugdringen van het energieverbruik van de openbare verlichting, in 2020 met 20% en in 2030 met 50% ten opzichte van 2013:

- We liggen goed op schema met het terugdringen van het energieverbruik. Op dit moment hebben we de doelstelling van 2016 al behaald.

- De werkzaamheden voor het terugdringen van het energiegebruik en lichthinder rond de Visserijhaven/Veerhaven en omgeving zijn nagenoeg afgerond. De meest moderne technieken zijn toegepast en hierdoor is het energiegebruik/de lichthinder merkbaar teruggebracht. Uit metingen blijkt dat de lichthinder belangrijk is teruggedrongen.

Doelstelling 5: Zorgen dat civiele kunstwerken (bruggen, beschoeiingen, kademuren en steigers) in ieder geval veilig en functioneel onderhouden zijn:

- De werkzaamheden voor het jaar 2016 zijn al afgerond.
- De Trekweg te Ulrum is voorzien van een nieuwe beschoeiing.

Doelstelling 6: Een optimaal beheer en onderhoud op basis van het groenbeheerplan

- De werkzaamheden genoemd onder incidentele lasten (€22k); "Onderhoud Groen" zijn uitgevoerd. Hiervoor zijn veel bomen langs doorgaande wegen op gesnoeid zodat het verkeer minder last heeft van laaghangende takken.
- De werkzaamheden voor het inlopen van het achterstallig onderhoud van de bomen bij begraafplaatsen zijn uitgevoerd en betaald uit structurele inzet van € 50k.

De doelstelling waarvan de voortgang in de realisatie niet op schema is wordt hieronder toegelicht.

Doelstelling 2	Zorgen voor een wegennet dat in ieder geval veilig en functioneel onderhouden is op basis van de methodiek rationeel wegbeheer				
Maatregel	1. Wegen onderhouden; 2. Bepalen van de kwaliteit van de wegen door inspecties; 3. Opstellen meerjaren uitvoeringsplan 2017-2026.				
Prestatie Indicator	Minimaal 80% van het wegennet is matig tot zeer goed. Percentage asfalt en elementenverharding naar kwaliteit:				
	2015	2016	2017	2018	2019
Percentage asfalt: matig tot zeer goed	85%	85%	80%	n.t.b	n.t.b
Percentage elementenverharding: matig tot zeer goed	88%	85%	85%	n.t.b	n.t.b
Rapportage	verklaring: a. Door veranderende wetgeving mogen er sinds maart 2016 geen chemische middelen meer worden gebruikt om het onkruid te bestrijden. Om een acceptabel beeld te krijgen is extra onderhoud nodig. b. Door klimaatverandering is er meer kans op gladheid (kwakkelen). In januari is er meer dan voorzien gladheid voorgekomen. Hierdoor is het budget van gladheidsbestrijding overschreden.				
	maatregel: a. Geadviseerd is om de onkruiden te bestrijden via branden. We gaan hiervoor nieuw beleid opstellen dat naar verwachting in november gereed is. b. Het budget gladheidsbestrijding structureel te verhogen met k€ 10				
	financiële consequenties: a. Een andere manier van onkruidbestrijding brengt extra kosten met zich mee. Voor 2016 en volgend wordt een extra kostenpost verwacht van k€ 60.				

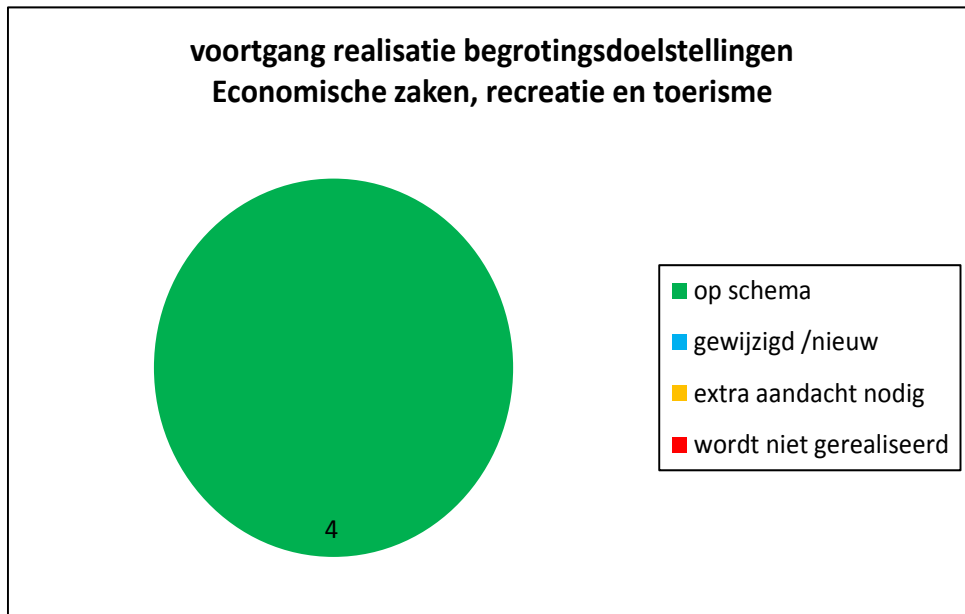
	b. De extra kosten zijn k€ 10 en is opgenomen in de financiële mutaties bij deze bestuursrapportage.
--	--

Doelstelling 3	Het bevorderen van de veiligheid van de woonomgeving door een goede openbare verlichting.				
Maatregel	1. Uitvoering herijkt beleidsplan Openbare verlichting De Marne Duurzaam Verlicht 2015 2. Het bepalen van de kwaliteit van de lichtmasten en armaturen 3. Opstellen meerjaren uitvoeringsplan Openbare verlichting 2017-2026				
Prestatie Indicator	Het beleid en beheer van de openbare verlichting is actueel.				
	2015	2016	2	2018	2019
Overeenkomst- en adoptie-groen	Beleid herijken	Uitvoering van beleid	Uitvoering van beleid	Uitvoering van beleid	Uitvoering van beleid
Rapportage	verklaring: In verband met sterk wijzigende technieken, wensen ten aanzien van het versterken van de kwaliteit donkerte en het verminderen van het energiegebruik is het wenselijk om nieuw beleid op te stellen voor de openbare verlichting.				
	maatregel: Opstellen nieuw beleidsplan openbare verlichting.				
	financiële consequenties: geen				

3.4. Economische zaken, recreatie en toerisme

In onderstaand overzicht wordt de voortgang in de realisatie van de begrotingsdoelstellingen weergegeven.

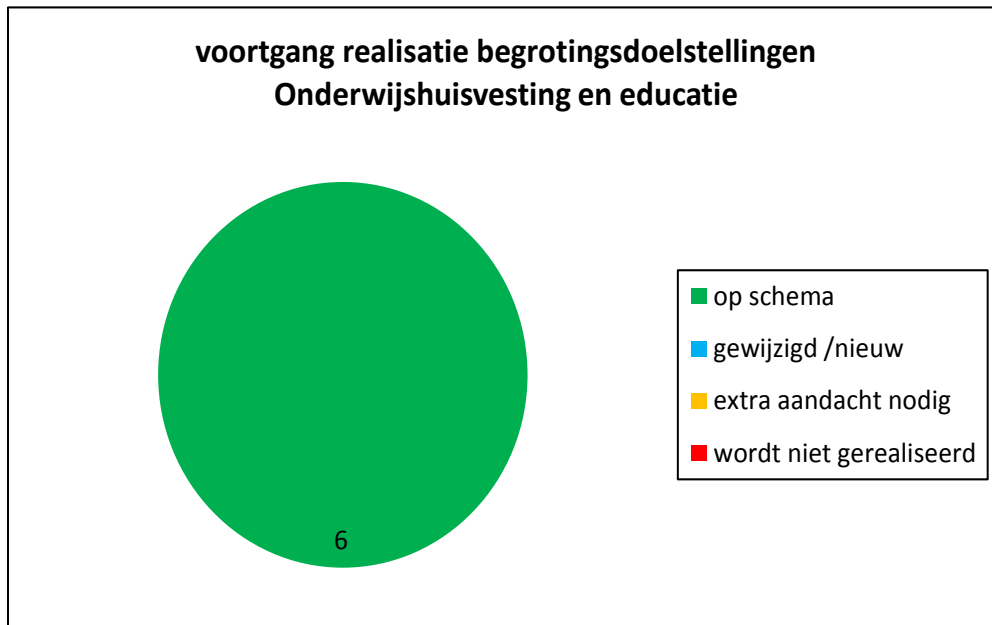

Welke belangrijke resultaten kunnen we melden?

- De afronding van het project Kiek over Dlek is gevierd door middel van het Festival OVER de VLOED.
- Dankzij de middelen vanuit de gemeente is het gelukt de functie van Aanjager innovatieve visserij weer in te vullen.
- Ten behoeve van het Westgat is een maatschappelijke kosten-batenanalyse uitgevoerd.

3.5. Onderwijshuisvesting en Educatie

In onderstaand diagram wordt de voortgang in de realisatie van de begrotingsdoelstellingen weergegeven.

Welke belangrijke resultaten kunnen we melden?

- We zorgen voor goede huisvesting van scholen. Hiertoe is al eerder het IHP vastgesteld. De uitvoering van het IHP verloopt volgens de planning.
- De ontwikkeling van integrale kindcentra wordt gestimuleerd. Zowel in Leens als in Eenrum zijn initiatieven gestart voor de totstandkoming van een kindcentrum. Ook in de eerste helft van 2016 heeft deze ontwikkeling niet stilgestaan en verloopt deze volgens de planning.

3.6. Sport, kunst en cultuur

3.6.1. Sport

Uit het onderstaande diagram blijkt dat de voortgang in de realisatie van de drie begrotingsdoelstellingen op schema ligt.

Welke belangrijke resultaten kunnen we melden?

- De inzet van een Buurtsportcoach is succesvol. Dankzij zijn inzet worden voor de verenigingen diverse clinics opgezet (bijvoorbeeld: Lang leve de Sportouder!, Instructie Verantwoord Alcohol schenken, fondsenwerving en sponsoring).
- Er wordt uitvoering gegeven aan het B-fit programma in Eenrum en de Sportieve Gezonde School in Zoutkamp/Ulrum.
- Sportdorp Zoutkamp brengt diverse nieuwe sport-/beweegactiviteiten waaraan een goede deelname is. Hierdoor kunnen enkele activiteiten een structureel karakter krijgen.
- De Samenwerkende Verenigingen Leens brengen het verenigingsleven in Leens samen. Dit leidt tot nieuwe gezamenlijke activiteiten zoals onder andere het "Ede Staal-evenement".
- De voetbalverenigingen werken aan een toekomstvisie met daarin onder andere aandacht voor hun maatschappelijke rol en verantwoordelijkheid, zorg voor de jeugd en hun centrale rol op het gebied van sport en beweging op de diverse accommodaties.

3.6.2. Kunst en Cultuur

Uit de onderstaande diagram blijkt dat de voortgang in de realisatie van de twee begrotingsdoelstellingen op schema ligt.

Welke belangrijke resultaten kunnen we melden?

- Binnen het programma kunst en cultuur zijn, net als in voorgaande jaren, subsidies verstrekt. De herijking van het subsidiebeleid heeft plaatsgevonden. in de komende periode wordt dit vertaald naar de uitvoering.

3.7. Sociaal Domein

3.7.1. Sociale Zaken en werk

In onderstaande diagram wordt de voortgang in de realisatie van de begrotingsdoelstellingen weergegeven.

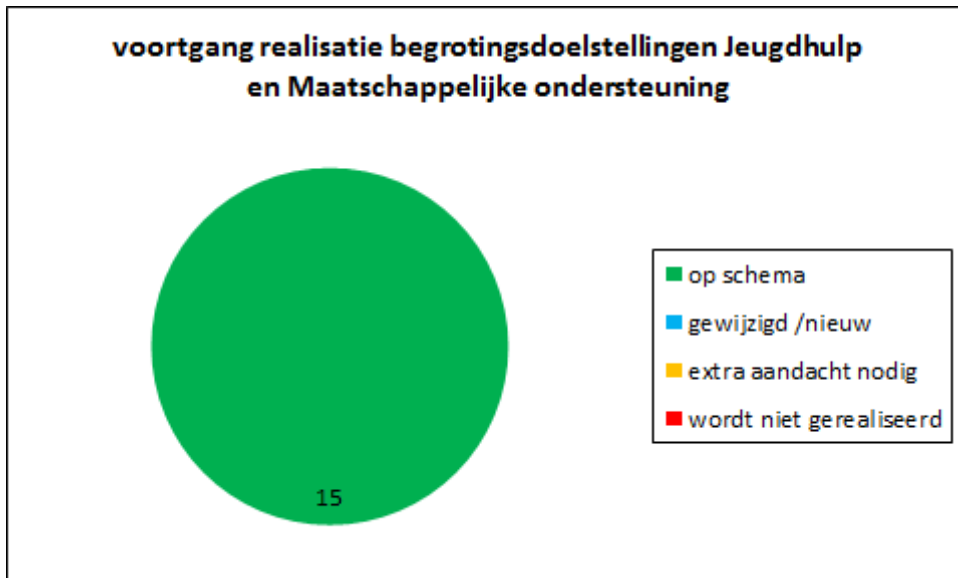
Welke belangrijke resultaten kunnen we melden?

- De gemeenschappelijke regeling uitvoeringsorganisatie Werkplein Ability is vastgesteld.
- Het uitvoeringsplan uitvoering participatiewet en wet sociale werkvoorziening in 2017 is in concept gereed.
- De rapportage over de participatiewet maakt in 2016 voor het eerst onderdeel uit van de monitor sociaal domein.

Voor de inhoudelijke resultaten wordt verwezen naar de monitor sociaal domein die de raad ieder kwartaal krijgt toegestuurd.

3.7.2. Jeugdhulp en Maatschappelijke ondersteuning

In onderstaand overzicht wordt de voortgang in de realisatie van de begrotingsdoelstellingen weergegeven.

Welke successen kunnen we melden?

Integraal:

Inkoop basisondersteuning:

Jongerenwerk, maatschappelijk werk, welzijnswerk en de Centrum voor Jeugd en Gezin-taken (CJG) zijn in BWME verband voor 2016 en 2017 gezamenlijk ingekocht onder de noemer Basisondersteuning. Met deze inkoop is een resultaatgerichte werkwijze geborgd, die aansluit bij de preventieve manier van werken in het CJG.

Jeugdhulp:

Doorontwikkeling CJG:

Vanaf 2015 ondersteunt het CJG ouders niet alleen bij opvoedingsvragen, maar adviseert het CJG het college tevens bij het toekennen van individuele jeugdhulpvoorzieningen. In 2015 zijn er knelpunten geweest m.b.t. het uitvoeringsplan, het werkproces en het proces van beschikken. In 2016 is de organisatiestructuur van het CJG verbeterd. De komst van een CJG coördinator zorgt voor meer grip op de uitvoering. Daarnaast is er tijdelijk een verandermanager CJG aangesteld. De verandermanager ontwikkelt een groeiscenario voor het CJG voor de lange termijn.

Jeugdhulp ingekocht via de RIGG:

In 2016 is er op een andere manier aanbesteed dan in 2015. Dit heeft o.a. geleid tot aantal nieuwe integrale producten. Daarnaast is binnen de toekenning van de budgetten een variabele en een gegarandeerde ruimte gecreëerd. Binnen de variabele ruimte van het ZIN budget hebben gemeenten de ruimte om zelf feitelijk de inkoop te doen. In BMWEE heeft dit er voor gezorgd dat de CJG basisteams versterkt zijn met een praktijkbegeleider en twee gedragswetenschappers. Dit heeft gezorgd voor een kwaliteitsslag binnen het CJG.

Maatschappelijke ondersteuning:

Ontmoetingspunten:

De verzelfstandiging van de ontmoetingspunten is afgerond. Drie ontmoetingspunten zijn aangehaakt bij een reeds bestaande organisatie om zo ook de samenwerking tussen organisaties te verbeteren. Eén ontmoetingspunt heeft een eigen stichting opgericht omdat geen aansluiting gevonden kon worden bij een bestaande organisatie. Subsidiëring van de ontmoetingspunten zal binnen het herijkte subsidiebeleid op worden gepakt.

Faciliteren van bewonersinitiatieven:

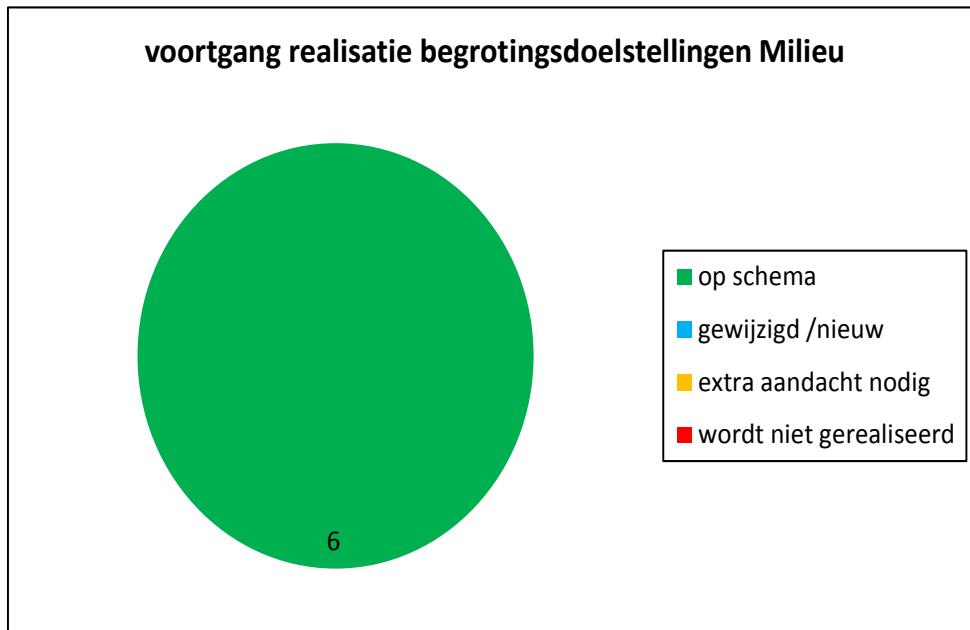
In 2016 is opnieuw een aantal bewonersinitiatieven bij ons ingediend en door ons gehonoreerd. Deze initiatieven zijn integraal beoordeeld en zijn (mede-)gefinancierd vanuit de projecten "Noabers" en "De Marne, kerngezond!", het vitaliteitsbudget en de reguliere subsidiebudgetten.

Welzijnswerk en maatschappelijk werk:

Zowel het welzijnswerk als het maatschappelijk werk worden met ingang van 1 juli 2016 (in het kader van de contractering basisondersteuning) uitgevoerd door de stichting MJD.

3.8. Milieu

In onderstaand diagram wordt de voortgang in de realisatie van de begrotingsdoelstellingen weergegeven.

Welke belangrijke resultaten kunnen we melden?

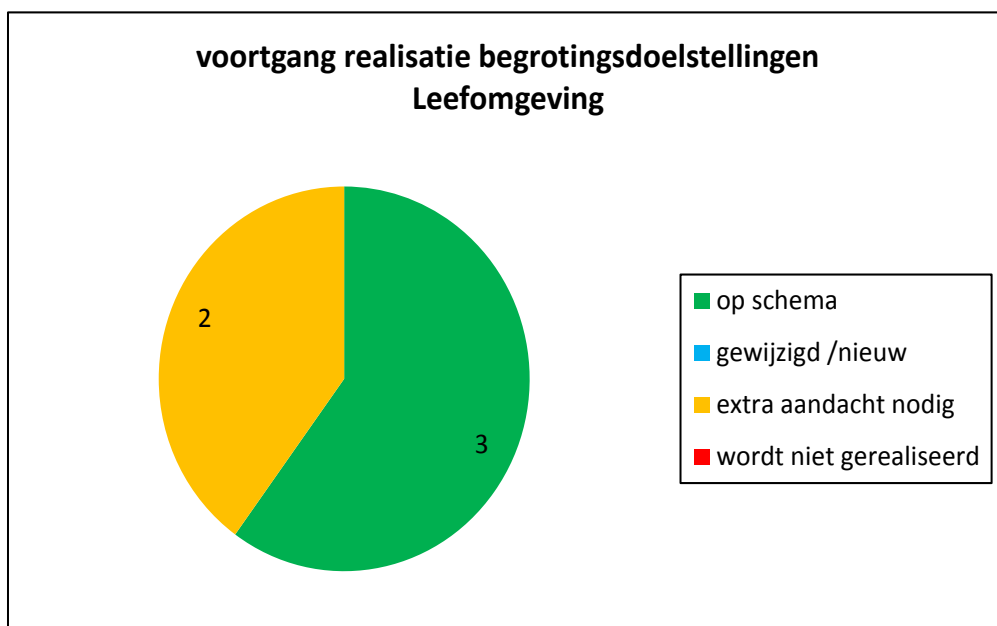
Doelstelling 3; Kosten van het rioolstelsel verlagen (thema Maatschappelijke Trends)

In de Nijverheidsweg te Leens is een regenwaterriool aangelegd. Het afvoerend oppervalk van de weg en de aanliggende percelen zijn hierop aangesloten. Hierdoor is de kans op "water op straat" elders in Leens kleiner. Daarnaast is ook de wegdek opnieuw geasfalteerd en de verlichting aangepast. Een belangrijke kwaliteitsimpuls voor het bedrijventerrein Leens en de kern Leens.

3.9. Leefomgeving

In onderstaand diagram wordt de voortgang in de realisatie van de begrotingsdoelstellingen weergegeven.

Welke belangrijke resultaten kunnen we melden?

- Ondertekening van de 'Prestatieafspraken De Marne 2016-2021'. Hierin is vastgelegd wat de woningcorporatie in de komende jaren gaat doen in de gemeente De Marne op het gebied van sociale woningbouw.
- Proloog - Werelderfgoedcentrum Waddenzee. De fase van conceptontwikkeling is gestart.
- Proloog - Reconstructie N361 Lauwersoog. De start van de uitvoeringswerkzaamheden heeft inmiddels plaatsgevonden.
- Proloog - Garnalencentrum. Oplevering van het nieuw pand en start van de bedrijfsactiviteiten.

De doelstelling waarvan de voortgang in de realisatie niet op schema is wordt hieronder toegelicht.

Doelstelling 4	Belangen van onze burgers in relatie tot de gaswinningsproblematiek zo goed mogelijk behartigen				
Maatregel	Organiseren van een adequate gemeentelijke vertegenwoordiging in relatie tot de gaswinningsproblematiek				
Prestatie Indicator	1. Ten aanzien van de gaswinningsproblematiek is een adequate vertegenwoordiging gerealiseerd; 2. Uitvoering geven aan het meerjarenprogramma voor een Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen en het bijbehorende uitvoeringsprogramma 2016.				
	2015	2016	2017	2018	2019
		Uitvoeren			

rapportage	<p>verklaring:</p> <p>De adequate vertegenwoordiging binnen de verschillende gaswinningsdossiers is georganiseerd. De uitvoering van het meerjarenprogramma verloopt echter niet zoals wij dat zouden wensen. Het is tot op heden niet gelukt om uitvoering te kunnen geven aan het gemeentelijke programma. Dit programma was naast het borgen van voldoende veiligheid en een goede schadeafhandeling vooral ook gericht op het versterken van de leefbaarheid. Onder de noemer van "experimenten in relatieve rust" willen wij onderzoeken op welke wijze de herstel en versterkingsopgave gekoppeld kan worden aan de opgave rond de herstructurering van de woningvoorraad.</p> <p>De Nationaal Coördinator Groningen heeft er echter voor gekozen om eerst alle aandacht uit te laten gaan naar de versterkingsopgave in kerngebied. Voor 2016 zijn er dan ook geen aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor het lokale programma in De Marne.</p>
	<p>maatregel:</p> <p>Op dit moment wordt er door de NCG gewerkt aan een herijking van het meerjarenprogramma. De Marne zet hierbij in op het versterken van het onderdeel dat gaat over het realiseren van een Kansrijk Groningen.</p> <p>In de tussentijd nemen wij de uitgangspunten die zijn geformuleerd in het gemeentelijk programma zo veel als mogelijk mee bij de uitvoering van onze eigen - reeds in uitvoering zijnde - projecten.</p>
	<p>financiële consequentie: n.v.t.</p>

Toelichting (tekst begroting 2016)

Onze gemeente is steeds meer betrokken bij de problemen rond de gaswinning in Noord-Groningen. Het aantal schademeldingen stijgt. De NAM en het Centrum voor Veilig Wonen (CVW) hebben inmiddels ca. 1000 meldingen ontvangen. Elf Ommelandse gemeenten werken samen om de regie te houden bij deze problematiek. De gemeente De Marne investeert hierbij extra in krimp en leefbaarheid, toekomstperspectief en gebiedsregie en interne coördinatie en afstemming. Om de belangen van De Marne adequaat te vertegenwoordigen heeft de raad om 23 juni 2015 besloten 2 fte extra beschikbaar te stellen. De kosten hiervan worden naar verwachting gedekt door een compensatieregeling voor kosten die de gemeenten hebben gemaakt en nog gaan maken.

De Marne voert een tweesporenbeleid. Het eerste spoor heeft betrekking op:

1. Uitvoeren schadeherstel;
2. Borgen van (persoonlijke) veiligheid;
3. Uitvoeren van regelingen rond de waarde van woningen (Dialogotafel en Centrum voor Veilig Wonen).

Het tweede spoor heeft betrekking op de Nationaal Coördinator Groningen (NCG). Deze heeft als doelstelling:

1. Groningen veilig en leefbaar maken, gelet op de gevolgen van de gaswinning;
2. Bewoners de zorg uit handen nemen bij ingrijpende versterkingsmaatregelen;
3. Heldere procedure ontwikkelen voor het oplossen van conflicten over bijvoorbeeld afhandeling van schade.

Als leidraad voor de NCG is er in 2015 gewerkt aan de opstelling van een meerjarenprogramma voor een Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen. Concrete acties die in 2016 moeten worden

uitgevoerd worden eind 2015 vastgelegd in een uitvoeringsprogramma. Het aardbevingsgebied is hiervoor verdeeld in verschillende regio's. De gemeente De Marne werkt hierbij nauw samen met de gemeenten Eemsum, Delfzijl, Appingedam en Loppersum (MEDAL).

Doelstelling 5	Op een adequate wijze uitvoeren van wettelijke taken op gebied van ruimtelijke ontwikkeling, vergunningverlening en handhaving				
Maatregel	1. Actualiseren van bestemmingsplannen; 2. Opstellen van postzegelplannen; 3. Implementatie Wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving(VTH); 4. Investeren in de samenwerking met de (Omgevingsdienst Groningen) ODG.				
Prestatie Indicator	Wettelijke taken uitvoeren				
	2015	2016	2017	2018	2019
		Uitvoeren			
rapportage	<p>verklaring: Maatregel 1 t/m 3 lopen op schema. Dit geldt jammer genoeg niet voor de werkzaamheden van de Omgevingsdienst Groningen (ODG). Het ODG is zich inmiddels ook zelf bewust van de tekortkomingen en werkt nu aan het opstellen van een verbeterplan. De geplande efficiencywinst van 10 % wordt dit jaar niet gehaald.</p> <p>maatregel: De ODG is bezig met het opstellen van een verbeterplan.</p> <p>De formele opdrachtacceptatie van de gemeente aan de ODG voor de geplande werkzaamheden 2016 heeft nog niet plaatsgevonden. De gemeente is hierover in gesprek met de ODG.</p> <p>In de nu geldende dienstverleningsovereenkomst (DVO) heeft de gemeente De Marne het maximale pakket aan diensten afgenomen van de ODG. Naast vergunningverlening en handhaving op gebied van milieu ook alle Wabo-taken, evenementenvergunningen en handhaving APV. Deze DVO loopt af op 1 januari 2017. Het college gaat zich beraden over de omvang van het takenpakket wat zij na 1 januari 2017 wenst uit te laten voeren door de ODG en bekijkt hierbij ook andere opties.</p> <p>financiële consequentie: Het niet behalen van de efficiencywinst van 10% betekent voor de gemeente De Marne een tegenvaller van k€ 35.</p>				

3.10. Algemene dekkingsmiddelen

In onderstaand diagram wordt de voortgang in de realisatie van de begrotingsdoelstellingen weergegeven.

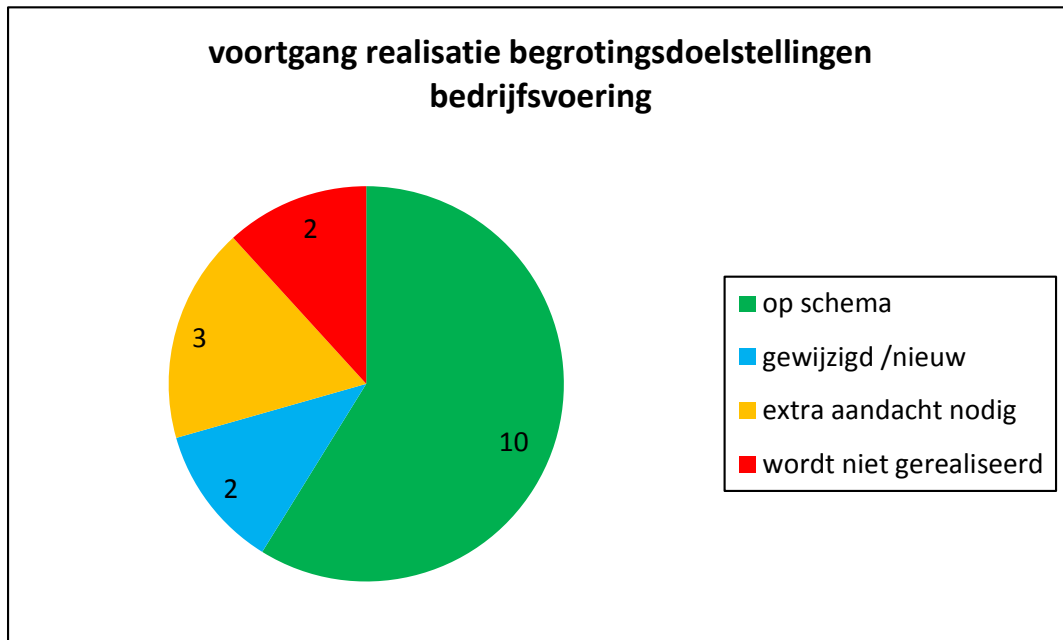

Welke belangrijke resultaten kunnen we melden?

- Er is een jaarrekening 2015 opgesteld die met een positief resultaat is afgesloten en het overgrote deel van de doelstellingen uit de begroting 2015 is behaald.
- We hebben het bezuinigingsprogramma 2014 tot een goed einde gebracht. De taakstellende bezuinigingen zijn gerealiseerd.
- We hebben de implementatie van de Vennootschapsbelastingplicht voltooid. De administratie is hier op ingericht waardoor de 1e aangifte in 2017 kan worden uitgevoerd.
- We liggen op schema met de implementatie van de nieuwe regelgeving Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De administratie en de begroting 2017 is hierop aangepast.
- Er is een kadernota 2017-2020 opgesteld die als basis dient voor de uitwerking van de begroting 2017. De kadernota is op 12 juli jl. voor kennisgeving door de raad aangenomen.

4. Bedrijfsvoering

In onderstaand diagram wordt de voortgang in de realisatie van de begrotingsdoelstellingen weergegeven.

Welke belangrijke resultaten kunnen we melden?

Organisatieontwikkeling

In 2015 een projectorganisatie ingesteld die de noodzakelijke organisatiebrede ontwikkeling heeft voorbereid. Hierbij is gewerkt met een aantal werkgroepen met ieder een eigen aandachtsgebied en specifieke opdracht. Mooie stappen zijn inmiddels gemaakt. Eind 2015 is besloten dat de projectorganisatie voor het traject organisatieontwikkeling per 1 april 2016 wordt opgeheven. Hieronder een aantal positieve resultaten van een deel van de werkgroepen. Los van de activiteiten die door de werkgroepen zijn opgepakt en nu tot een eind komen, is het goed nogmaals te bevestigen dat organisatieontwikkeling een doorlopend proces is, dat continu aandacht behoeft en krijgt.

Werkgroep O&P

O&P heeft een efficiënte en effectieve werkwijze ontwikkeld waarmee contextgedreven ontwikkelingen worden opgepakt. Daarbij is de verbinding gemaakt met meer reguliere dienstverleningsprocessen. Het ontwikkelde proces, de nieuwe werkwijze, wordt momenteel middels informatiebijeenkomsten uitgerold over de gehele organisatie.

Werkgroep HRM

Met ingang van 1 januari 2016 is de door de werkgroep HRM ontwikkelde gesprekkencyclus ingevoerd en van start gegaan.

Werkgroep Mit nKander

Deze werkgroep heeft diverse themabijeenkomsten voor het personeel georganiseerd die bijdragen aan de cultuur zoals we die voor ogen hebben en die tot uitdrukking komt in de vier kerncompetenties. Momenteel zijn de voorbereidingen voor de Pitstopdag 2016 in volle gang.

Werkgroep Inkoop

De werkgroep Inkoop heeft inmiddels een advies uitgebracht aan de directie hoe te komen tot een effectieve en efficiënte inrichting van het inkoopproces. Dit advies heeft betrekking op onder meer het organiseren van startbijeenkomsten, het te doorlopen inkoopproces, het invoeren van contractmanagement en het organisatiebreed uitrollen van een verplichtingen administratie.

Werkgroep Bestuursvoorstellen

Deze werkgroep heeft inmiddels een advies opgeleverd om te komen tot een meer efficiënte en effectieve digitaal besluitvormingsproces. Ten aanzien van de implementatie liggen er nog vragen die naar verwachting op korte termijn beantwoord zullen worden. Vervolgens zal de uitrol van het nieuwe digitale proces zijn beslag vinden.

Werkgroep P&C

In deze werkgroep is gewerkt aan de nota Planning & Control en de mandaat- en budgetregeling. Deze zijn nog niet gereed, dit heeft onder andere te maken met de invoering van de nieuwe BBV.

Werkgroep GCC

Deze werkgroep heeft activiteiten ondernomen die hebben geleid tot meer inzicht in de dienstverleningsprocessen. Zo is een inventarisatie gemaakt van alle diensten en producten, zijn “kijkje in de keuken”-sessies georganiseerd voor het personeel om wederzijds begrip en draagvlak te vergroten en is een selectie van dienstverleningsprocessen gescreend op verbeterpunten.

Planning & Control

- Het proces van opstellen en vaststellen van de jaarstukken 2015 en kadernota 2017-2020 is conform planning afgerond.
- Er is een nieuwe controleverordening Gemeente De Marne 2016 opgesteld en door de raad vastgesteld in de raadsvergadering van 28 juni jl.
- Er is een offerteaanvraag aanbesteding accountancydienstverlening opgesteld en gepubliceerd. In de vergaderingen van de Raden BMW en het Algemeen Bestuur Werkplein Ability van november 2016 zal de gunning van de geselecteerde accountant worden voorgelegd.

HRM

- Met ingang van 1 januari 2016 is de HRM-gesprekkencyclus ingevoerd en van start gegaan.

Informatie en Automatisering

- In het 1^e halfjaar 2015 zijn de voorbereidingen gestart voor het opstellen van een informatiebeveiligingsplan. Deze is begin 2016 vastgesteld in alle drie gemeenten en is gestart met de uitvoering.
- In de periode mei/juni/juli 2016 is er een GAP analyse gemaakt tbv van de uitvoering van de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten). Hieruit volgt een voorstel met maatregelen, welke door het College worden vastgesteld. Daarna wordt een projectplan geschreven waarin de vastgestelde beveiligingsmaatregelen worden weggezet in een planning met een daarbij behorende impact op capaciteit en financiën. In de periode 2017/2018 zullen de maatregelen worden geïmplementeerd. De snel te implementeren maatregelen, zoals de procedure in- en uitdiensttreding, worden als eerste opgepakt en komen wellicht in 2016 gereed.
- In het 2^e halfjaar is gestart met het opstellen van een informatiebeleidsplan. Vaststelling vindt plaats in 2016 waarna de uitvoering kan plaatsvinden.

Inkoop

- Conform de jaarplanning zullen er in 2016 meer dan 10 (Europese) aanbestedingen gestart worden, waarvan er (tenminste) vier conform de Best Value aanpak worden uitgevoerd. In de meeste gevallen zullen de aanbestedingen in samenwerking met andere gemeenten worden opgepakt. Gemeente De Marne levert de inkoopexpertise en is penvoerder.

De doelstelling waarvan de voortgang in de realisatie niet op schema is wordt hieronder toegelicht.

Planning & Control

Doelstelling 3	We gaan het proces van opstellen van management- en bestuursrapportages verbeteren.				
Maatregel	Invoeren van de applicatie Lias Enterprise als ondersteuningstool voor het opstellen van management- en bestuursrapportages.				
Prestatie Indicator	<ul style="list-style-type: none"> • Alle P&C-rapportages worden met behulp van LIAS opgesteld. 				
	2015	2016	2017	2018	2019
	Bestuurlijke informatievoorziening	Management- en risicoinformatie			
Rapportage	verklaring: De bestuurlijke Planning & Control instrumenten als kadernota, begroting, bestuursrapportage en jaarstukken wordt met behulp van Lias opgesteld. Het ontwikkelen van managementrapportages is nog niet gerealiseerd. De oorzaak hiervan is de wijziging van de BBV voorschriften die op 1 januari 2017 van kracht zijn. Deze wijzigingen hebben invloed op de inrichting van de nieuwe budgetorganisatie en de managementinformatie.				
	maatregel: De invoering van de nieuwe budgetorganisatie vindt plaats eind 2016 (na opstellen van de begroting 2017). Daarmee komt er ook helderheid over de invulling van de budgethouders en de budgetbeheerders. Vervolgens wordt de structuur (technisch) geïmplementeerd waaronder de informatievoorziening. De taakveldplannen en taakveldrapportages worden ontwikkeld en met behulp van Lias opgesteld. De verwachting is dat in 2017 gewerkt wordt met managementinformatie waarin ook de inventarisatie / beheersing van risico's onderdeel van is.				
	financiële consequenties: geen				

Toelichting (tekst begroting 2016)

In februari 2014 zijn we begonnen met de invoering van de applicatie LIAS Enterprise. LIAS helpt bij het opstellen van de management- en bestuursrapportages zoals (meerjaren)begroting, jaarrapportage, bestuursrapportages en kadernota. Met behulp van LIAS krijgt de organisatie meer grip, zijn er meer mogelijkheden voor (bij)sturing en verbetert de kwaliteit van de informatievoorziening. In 2015 zijn alle bestuurlijke Planning- en Controlproducten samengesteld met LIAS. Voor 2016 gaan we dit verder uitbouwen naar management- en risico informatie.

Doelstelling 8 (Nieuw)	De jaarrekening geeft een getrouw beeld van de samenstelling van baten en lasten alsmede de activa en passiva. Voorts zijn de baten en lasten en de balansmutaties rechtmatig tot stand gekomen.				
Maatregel	We selecteren een accountant conform de Europese aanbesteding				
Prestatie Indicator	<ul style="list-style-type: none"> Nieuwe accountant geselecteerd met ingang van boekjaar 2017 				
	2015	2016	2017	2018	2019
		Aanbesteding	Uitvoering	Uitvoering	Uitvoering
Rapportage	<p>verklaring: Het contract met de huidige accountant loopt in 2016 af. De diensten moeten derhalve opnieuw aanbesteed worden. De aanbesteding wordt in gezamenlijkheid uitgevoerd met Bedum, Winsum, Eemsmond en de gemeenschappelijke regeling Werkplein Ability.</p> <p>De accountant heeft in juni 2016 aangegeven om ook de controle in 2016 niet meer te gaan uitvoeren als gevolg van personeelsgebrek. Het jaar 2016 is daarom opgenomen in de aanbesteding.</p> <p>maatregel: Ten behoeve van deze Aanbestedingsprocedure is een ambtelijke projectgroep ingesteld, welke bestaat uit vertegenwoordigers van de Aanbestedende Diensten. Deze projectgroep is belast met het voorbereiden van de aanbestedingsstukken en het procedureel uitvoeren van de Europese aanbesteding. Voor de beoordeling is een beoordelingscommissie samengesteld.</p> <p>In de vergaderingen van de Raden BMW E en het Algemeen Bestuur Werkplein Ability van november 2016 zal de gunning van de geselecteerde accountant worden voorgelegd.</p> <p>financiële consequenties: Nog niet bekend</p>				

Doelstelling 9 (Nieuw)	We komen tot een begroting 2017 van de nieuwe GR Participatie Noord Groningen				
Maatregel	We stellen een realistische begroting 2017 op die gebaseerd is op basis van uitgangspunten van de nieuwe uitvoeringsorganisatie				
Prestatie Indicator	<ul style="list-style-type: none"> Opstellen van een begroting 2017 voor de GR Participatie Noord Groningen 				
	2015	2016	2017	2018	2019
		Gereed	Uitvoering		
Rapportage	verklaring: De raad heeft op 23 februari 2016 ingestemd met de gemeenschappelijke regeling Participatie Noord Groningen. Het betreft de samenvoeging van SoZa BMW, SoZa Eemsmond, het Werkplein BMW en Ability. De raden hebben kennisgenomen van het implementatieplan Uitvoeringsorganisatie Participatie Noord Groningen.				
	De raden zijn in een brief van Ability geïnformeerd dat er niet voor eind april een realistische begroting kan worden aangeboden. De provincie heeft uitstel verleend tot 15 november 2016 om met een realistische begroting 2017 te komen gebaseerd op basis van uitgangspunten voor de nieuwe uitvoeringsorganisatie.				
	maatregel: Er is een projectstructuur ingericht met een stuurgroep en werkgroepen om uitvoering te geven aan het implementatieplan. Eén van de werkgroepen is belast met het opstellen van een nieuwe begroting 2017.				
	De raad wordt in het najaar 2016 in de gelegenheid gesteld om hun visie op de begroting 2017 kenbaar te maken.				
	financiële consequenties: Eventuele financiële gevolgen zullen in de gemeentelijke begroting worden opgenomen.				

Doelstelling 5	Wij werken in onze organisatie doelmatig en doeltreffend.				
Maatregel	We doen systematisch onderzoek naar de mate van doelmatigheid en doeltreffendheid van onze organisatieonderdelen.				
Prestatie Indicator	<ul style="list-style-type: none"> De raad stelt twee onderwerpen vast die onderzocht worden op doelmatigheid en doeltreffendheid; Uitvoeren van de onderzoeken. 				
	2015	2016	2017	2018	2019
	Vaststellen onderwerpen	Uitvoeren onderzoeken	Implementeren aanbevelingen		
Rapportage	verklaring: De raad heeft voor 2016 geen onderwerpen benoemd die onderzocht moesten gaan worden. De prestatie-indicatoren die zijn geformuleerd hebben betrekking op onderzoeken zoals genoemd in artikel 213a van de gemeentewet. In de auditcommissie van 23 juni jl. is dit onderwerp besproken maar heeft niet geleid tot nadere onderzoeken.				
	maatregel: Geen				
	financiële consequenties: Geen				

Toelichting (tekst begroting 2016)

Conform de Verordening artikel 213a Gemeentewet voeren wij in de komende raadsperiode onderzoeken uit naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de organisatie. Hierdoor stimuleren we dat we onze doelen halen met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen.

HRM

Doelstelling 7	We gaan de processen in de samenwerking P&O zo efficiënt mogelijk inrichten.				
Maatregel	<ul style="list-style-type: none"> we gaan de personeelsdossiers digitaliseren; 				
	<ul style="list-style-type: none"> we gaan het functionerings- en beoordelingsbeleid harmoniseren. Voor de gemeente De Marne is dat ontwikkeld, dit zal worden geharmoniseerd voor de BMW-gemeenten; 				
	<ul style="list-style-type: none"> we gaan opleidings- en ontwikkelingsbeleid aanpassen aan de doelstellingen van de ingezette organisatieontwikkeling; 				
	<ul style="list-style-type: none"> we gaan competentie management vernieuwen. 				
Prestatie Indicator	<ul style="list-style-type: none"> personeelsdossiers zijn gedigitaliseerd; het beleid op functionerings- en beoordelingsbeleid is geharmoniseerd; het opleidings- en ontwikkelingsbeleid is aangepast aan de doelstellingen van de organisatieontwikkeling; het competentie management is vernieuwd. 				
	2015	2016	2017	2018	2019
		Voltooid			
Rapportage	verklaring: <ul style="list-style-type: none"> digitalisering personeelsdossiers is wegens onderbezetting, ziekte en werkdruk niet gerealiseerd. opleidings- en ontwikkelingsbeleid wordt aangepast op basis van de doelstellingen van de organisatieontwikkeling maar tevens zal het worden toegespitst op de ontwikkeling van medewerkers richting de herindeling. 				
	maatregel: <ul style="list-style-type: none"> digitalisering personeelsdossiers: zodra de bezetting van P&O weer op sterkte is en de achterstanden zijn weggewerkt zal dit proces worden opgepakt. het opleidings- en ontwikkelingsbeleid wordt opgepakt met als doel dat het in 2017 operationeel is. 				
	financiële consequenties: <ul style="list-style-type: none"> voor het digitaliseren van de personeelsdossiers is budget opgenomen in de begroting P&O. waarschijnlijk is er geen extra budget nodig voor het nog te ontwikkelen opleidings- en ontwikkelingsbeleid. 				

Toelichting (tekst begroting 2016)

In de samenwerking P&O zal verder worden gewerkt aan het efficiënter maken van systemen. Voor 2016 gaan we de personeelsdossiers digitaliseren. Het voordeel hiervan is dat we de personeelsdossiers, die nu allemaal in Bedum zijn ondergebracht, door middel van autorisaties toegankelijk kunnen maken voor leidinggevend.

Daarnaast gaan we het functionerings- en beoordelingsbeleid harmoniseren. In het kader van de organisatieontwikkeling is dit al voor De Marne ontwikkeld maar zal het in de samenwerking verder worden geharmoniseerd.

De nieuwe manier van werken, ingezet door de organisatieontwikkeling, betekent dat er ingezet moet worden op verdere ontwikkeling van medewerkers. Dit zal in aangepast opleidings- en ontwikkelingsbeleid worden vormgegeven.

De in 2015 vernieuwde functiebeschrijvingen kennen nog geen vastgestelde competenties. Er zijn drie kerncompetenties vastgesteld die voor alle medewerkers van belang zijn. Er zullen daarnaast op functieniveau een aantal competenties worden vastgesteld.

Informatie en Automatisering

Doelstelling 10	We verbeteren de administratieve organisatie van I&A BMW.				
Maatregel	Het opstellen van interne documenten waarin op gestructureerde wijze de processen binnen I&A BMW zijn beschreven en afgebakend.				
Prestatie Indicator	Documenten voor een administratieve organisatie opstellen.				
	2015	2016	2017	2018	2019
	Inventarisatie	Inrichting	Borging		
Rapportage	verklaring: Samen met het opstellen van Informatiebeleid, Informatiebeveiliging en een Werkafsprakenmethode BMW (vergelijkbaar met een DVO) hoort het beschrijven van de AO. De taken binnen het automatiserings- en Informatiseringsproces zullen worden vastgelegd in documenten, waardoor een soort handboek ontstaat. Dit is een 'lopend proces' wat organisch groeit tijdens de ontwikkeling van bovenstaande producten.				
	maatregel: Hier wordt in 2016 hard aan gewerkt en loopt door in 2017 en zal dan vastgesteld worden. Deze planning past ook bij de vervanging van een deel van het automatiseringsplatform in 2017. De inrichting, werking, gebruik en beheer van het nieuwe platform is van invloed op de Administratie Organisatie. E.e.a. zal daarom in 2017 op elkaar worden afgestemd.				
	financiële consequenties: nvt				

Doelstelling 15	We gaan vanuit de behoefte de dienstverlening aan burgers en bedrijven verbeteren.				
Maatregel	We gaan procesgericht samenwerken door zaakgericht werken in te voeren.				
Prestatie Indicator	We voeren zaakgericht werken in.				
	2014	2015	2016	2017	2018
	Koersnotitie Plan van Aanpak	Installatie en pilot	Implementatie voltooid		
Rapportage	verklaring: De gemeente is samen met Winsum en Bedum bezig met het uitrollen van het zaakgericht werken. Inmiddels zijn er een behoorlijk aantal zaaktypen ingericht en in gebruik binnen het gemeentehuis. De ontwikkeling en uitrol van nieuwe zaaktypen kost veel tijd en rust voornamelijk op 1 DIV-medewerker. Dit resulteert in een uitrol die achter gaat lopen bij de verwachte planning.				
	maatregel: Er wordt in 2016 gewerkt aan het digitale besluitvormings proces, de koppeling met de BackOffice applicatie Squit (vergunningensysteem), er is een koppeling gebouwd met de KCC module en er worden automatisch sjablonen via de website gekoppeld. In de loop van 2016 en 2017 zal de verdere uitrol van het zaakstelsel plaatsvinden. Uiteraard is een zaakstelsel constant in ontwikkeling en nooit 'klaar', maar er zal wel naar een afronding van het project 'invoering zaakstelsel' worden gewerkt, eind 2016/begin 2017 is de verwachting.				
	financiële consequenties: nvt.				

Toelichting (tekst begroting 2016)

In 2014 is in BMW-verband gestart met een werkgroep die de opdracht heeft gekregen om zaakgericht werken in te voeren. Zaakgericht werken is enkele jaren geleden ontstaan vanuit de behoefte de dienstverlening aan burgers en bedrijven te verbeteren. Het stelt de gemeente in staat burger en bedrijf juist te informeren over de voortgang in behandeling van (aan)vragen, die behandeling te sturen en te bewaken, de werkprocessen voor de behandeling te verbeteren, informatie toegankelijk te maken voor alle betrokkenen en managementinformatie te verkrijgen over behaalde resultaten. Er wordt op drie terreinen verbetering bereikt, namelijk dienstverlening, bedrijfsvoering en informatievoorziening.

Er is door de werkgroep een koersnotitie geschreven waarin de doelen zijn beschreven. De koersnotitie is in het najaar 2014 concreet gemaakt in een plan van aanpak. Het zaakstelsel is in 2015 geïnstalleerd en binnen De Marne is een pilot gestart waarbij de meldingen openbare ruimte in het zaakstelsel worden geregistreerd. Wanneer dit succesvol is verlopen zal verdere uitrol plaatsvinden. De verwachting is dat de implementatie in 2016 zal zijn voltooid.

5. Financiële ontwikkelingen

5.1. Financiële mutaties 2016 (voorgestelde begrotingswijzigingen)

Ten opzichte van de begroting 2016 verwachten wij de onderstaande begrotingsmutaties. Tevens is hierbij aangegeven of de mutatie gevolgen heeft voor de Algemene of een bestemde reserve en of de mutatie structureel of incidenteel van aard is.

Bestuursrapportage 2016 x € 1.000 (- = nadeel)		2016	Gevolgen voor: Algemene reserve (AR) / Bestemde reserve (BR)	Structureel / Incidenteel
Programma 0 Overhead				
1	Beheer en onderhoud gemeentehuis	-4	AR	I
2	Individueel keuze budget (IKB)	-200	AR	I
3	Planning & Control - kosten accountant	-15	AR	S
4	Extra Wachtgeld verplichtingen	-115	AR	I en S
5	Voorziening organisatiewijziging	-50	AR	I
6	Herwaardering salaris inschaling (Soza)	-7	AR	S
	Totaal mutaties prgr. 0 Overhead	-391		
Programma 1 Burger en Bestuur				
7	Uitvoering verkiezingen	15	AR	I
8	Lijkbezorgingsrechten	-20	AR	S
9	Proceskosten WOZ bezwaren	-15	AR	S
	Totaal mutaties prgr. 1 Burger en Bestuur	-20		
Programma 2 Veiligheid				
10	Herijkingseffect brandweer VRG	-24	AR	I
	Totaal mutaties prgr. 2 Veiligheid	-24		
Programma 3 Verkeer en vervoer				
11	Onkruidbestrijding	-26	AR	I en S (k€ -15)
12	Beheer en onderhoud steigers	4	AR	S
13	Calamiteit Schouwerzijlsterweg Mensingeweer	-38	AR	I
14	Gladheidsbestrijding	-10	AR	I
15	Beheer en onderhoud groen (indexering)	-11	AR	S
16	Energiebesparing verlichting haven Lauwersoog - kosten	-50	AR	I
	Energiebesparing verlichting haven Lauwersoog - subsidie	50	AR	I
	Totaal mutaties prgr.3 Verkeer en vervoer	-81		
Programma 4 Economische zaken, recreatie en toerisme				
17	Tocht om de Noord	-8	AR	I
	Totaal mutaties prgr.4 Economische zaken, recreatie en toerisme	-8		
Programma 5 Onderwijshuisvesting en educatie				
18	Beheer en onderhoud speelterreinen	-3	AR	S
19	Peuterspeelzaalwerk	-10	AR	I
20	IHP sluiting gymlokaal Wehe den Hoorn	-36	BR	I
	Totaal mutaties prgr. 5 Onderwijshuisvesting en educatie	-49		
Programma 6 Sport, kunst en cultuur				
21	Beheer en onderhoud voetbalvelden	4	AR	S
	Totaal mutaties prgr. 6 Sport, kunst en cultuur	4		
Programma 7.1 Sociale zaken en werk				
22	Herschikking SOZA budgetten	0	n.v.t.	S
	Totaal mutaties prgr. 7.1 Sociale zaken en werk	0		
Programma 7.2 Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning				
23	Herbouw jeugdsoos Wehe den Hoorn	157	BR	I
	Totaal mutaties prgr. 7.2 Jeugdhulp en Maatsch. Ondersteuning	157		
Programma 9 Leefomgeving				
24	Bijdrage Omgevingsdienst (ODG)	-35	AR	I
25	Verkoop grond	31	AR	I
	Totaal mutaties prgr. 9 Leefomgeving	-4		
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
26	Effect mei circulaire - omvang Algemene uitkering	177	AR	I
27	Opbrengst OZB (NAM)	60	AR	S
28	Vrijval fonds verkoop Essent aan RWE	85	AR	I
29	Vervroegde aflossing EDON lening	10	AR	I
	Totaal mutaties algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	332		
Totaal		-84		

5.2. Toelichting financiële mutaties

1 Beheer en onderhoud gemeentehuis (nadeel k€ 4)

Vanwege toenemende beveiligingsvoorschriften moeten de werkruimten van het taakveld I&A afsluitbaar kunnen worden gemaakt. Gekozen is voor een digitaal systeem. Dit systeem wordt ook toegepast in de toegangen bij de Taakvelden Receptie/Burgerzaken. Per medewerker kan de toegang tot bepaalde ruimten worden gecodeerd. Deze aanpassing vergt een éénmalige uitgaven van k€ 4.

2 Individueel keuze budget (IKB) (nadeel k€ 200)

Het individueel keuzebudget wordt op 1 januari 2017 ingevoerd. Medewerkers kunnen dan zelf bepalen wanneer zij hun vakantiegeld, eindejaarsuitkering en levensloopbijdrage uitbetaald krijgen of inzetten voor de cafetariaregeling. Het jaar 2017 is een overgangsjaar: De medewerker bouwt al vanaf juni 2016 de vakantietoelage op in het IKB (dat betekent 7 maanden meer dan in de volgende jaren) die de gemeente De Marne in 2017 moet uitbetalen. Voorgesteld wordt om deze 7 maanden als last te nemen in 2016.

3 Planning & control, kosten accountant (nadeel k€ 15)

De kosten voor de controlerende activiteiten van onze accountant blijken te laag begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door de extra werkzaamheden die zijn verricht ten behoeve van de controle van het sociaal domein (decentralisaties).

4 Wachtgeld verplichting (nadeel k€ 115)

Met ingang van 1 juli 2016 zijn de gemeentesecretaris en het College overeengekomen dat hij zich gaat richten op een andere toekomst. Tot het moment dat hij ander werk heeft gevonden heeft hij recht op een wachtgeld uitkering. De Gemeente is eigen risico drager voor de wachtgeld uitkering en is verplicht de volledige wachtgeldperiode in de begroting op te nemen. De begrotingspost valt vrij op het moment dat hij elders een andere functie gaat beginnen. De begrotingswijziging 2016 betreft de wachtgeld uitkering van juli tot en met december (k€ 40) en een eenmalige uitkering van k€ 75.

5 Voorziening organisatiewijziging: extra wachtgeld verplichting (nadeel k€ 50)

De maximale duur van de wettelijke WW-uitkering wordt geleidelijk teruggebracht van 38 naar 24 maanden. Op 31 maart 2016 is de nieuwe Cao Gemeenten afgesloten over de periode 2016 t/m mei 2017. Een van de afspraken in de Cao Gemeenten is om de versoberingen in Werkloosheidswet (WW) te repareren.

In de voorziening organisatiewijziging zijn gelden gereserveerd voor een medewerker die in een werk-naar-werk traject zit en waarbij de kosten van WW-verplichtingen zijn gebaseerd op 24 maanden. Als gevolg van de WW-reparatie in de Cao Gemeenten naar 38 maanden moet er k€ 50 toegevoegd worden aan de voorziening organisatiewijziging.

6 Herwaardering salaris inschaling (Soza) (nadeel k€ 7)

Herwaardering van een aantal functies bij Sociale zaken leidt tot extra personeelskosten.

7 Uitvoering verkiezingen (voordeel k€ 15)

De kosten van het organiseren van het onlangs gehouden referendum omtrent het Oekraïne verdrag zijn lager uitgevallen dan begroot.

8 Lijkbezorgingsrechten (nadeel k€ 20)

De begrote ontvangst van lijkbezorgingsrechten blijkt structureel te hoog opgenomen.

9 Proceskosten WOZ bezwaren (nadeel k€ 15)

Meer dan voorheen wordt middels no-cure-no-pay constructies bezwaar gemaakt tegen de hoogte van de WOZ waarde. Dit leidt tot hogere proceskosten.

10 Herijkingseffect brandweer (VRG) (nadeel k€ 24)

Als gevolg van het groot onderhoud Gemeentefonds voor het cluster Openbare Orde en Veiligheid (OOV), is zowel de omvang als de verdeelsleutel van de middelen aangepast.

11 Onkruidbestrijding (nadeel k€ 26)

Met ingang van het groeiseizoen 2016 mogen, vanwege gewijzigde wetgeving, geen chemische middelen meer worden gebruikt om het onkruid te bestrijden. Er is gekozen om de onkruidbestrijding te doen door middel van o.a. branden. Om een acceptabel beeld te krijgen zal dit minimaal 4 x per jaar moeten gebeuren, waardoor de kosten omhoog gaan.

12 Beheer en onderhoud steigers (voordeel k€ 4)

Betreft het aframen van een overtollig budget ten behoeve van het verbruik van gas en water.

13 Calamiteit Schouwerzijlsterweg Mensingeweer (nadeel k€ 38)

Na een langdurige natte periode is er veel schade ontstaan aan de berm. Hierdoor ontstond een verkeersgevaarlijke situatie. Aanwonenden hebben aangedrongen op een definitieve oplossing. De bermen zijn verstevigd door het aanbrengen van grasbetonstenen en de afwatering is verbeterd.

14 Gladheidsbestrijding (nadeel k€ 10)

Door klimaatverandering is er meer kans op gladheid (kwakkelen). In januari is er meer dan voorzien gladheid voorgekomen. Hierdoor is het budget voor gladheidsbestrijding overschreden.

15 Groenonderhoud (nadeel k€11)

In de begroting is een budget opgenomen voor het groenonderhoud door Ability en de inhuur van personeel van Ability. Deze brengt de kosten in rekening inclusief een correctie in verband met loon- en prijsstijgingen. Deze indexering is niet meegenomen in de begroting. Dit leidt tot een verhoging van de kosten van respectievelijk k€ 5 en k€ 6.

16 Energiebesparing verlichting haven Lauwersoog - kosten (budgetneutraal)

In het beleidsplan openbare verlichting "De Marne Duurzaam Verlicht" wordt als speerpunt het versterken van donkerte en duisternis rond de haven van Lauwersoog genoemd. Daarnaast is het terugdringen van het energiegebruik van de openbare verlichting als doelstelling genoemd in de begroting. Hiervoor is in 2015 een plan van aanpak "Reductie lichthinder en energiebesparing Visserijhaven/Veerhaven Lauwersoog" opgesteld (omvang werkzaamheden k€ 105).

Dit plan van aanpak ondersteunt in belangrijke mate het verkrijgen van het predicaat Dark Sky voor het nationaal park Lauwersmeer. Dit plan leidt tot meerkosten van de post planmatig onderhoud openbare verlichting van k€ 50 waarvoor een subsidie wordt ontvangen van de provincie.

17 Tocht om de Noord (nadeel k€ 8)

Mede vanwege de positieve uitstraling van het wandelevenement Tocht om de Noord is verzocht om in 2016 de finish te laten plaatsvinden in Zoutkamp. De geraamde kosten als gastgemeente (huur tent, catering en bijkomende kosten) zijn geraamd op k€29. In de begroting kan dekking worden gevonden voor een bedrag van k€21, zodat éénmalig een tekort wordt verwacht van k€8.

18 Beheer en onderhoud speelterreinen (nadeel k€ 3)

De gemeente is wettelijk verantwoordelijk voor de ondergronden van de speelplaatsen. Er zijn meerdere aanvragen binnengekomen om de ondergrond aan te passen waarvoor de gemeente schors en zand levert.

19 Peuterspeelzaalwerk (nadeel k€ 10)

De stichting Kids2b huurt sinds 2003 van de gemeente het pand aan de Plantsoenstraat 4 te Eenrum. In verband met veranderende wet- en regelgeving en marktomstandigheden heeft de gemeente de huur tijdelijk verlaagd. Conform advies hebben wij op 23 februari 2016 ingestemd met een huurprijsverlaging van 50% voor de periode van 01 augustus 2015 tot en met 01 januari 2017.

20 IHP sluiting gymlokaal Wehe den Hoorn (nadeel k€ 36)

In verband met de sluiting van de gymlokaal te Wehe den Hoorn is een tegemoetkoming in de vervoerskosten uitbetaald ter grootte van k€ 36. Voor de dekking van deze kosten is in 2015 een bestemde reserve gevormd.

21 Beheer en onderhoud voetbalvelden (voordeel k€ 4)

Betreft het aframen van een overtollig budget ten behoeve van het verbruik van gas en water.

22 Herschikking SOZA budgetten (budgettair neutraal)

In overleg met de budgethouder worden de SOZA budgetten op een andere wijze verdeeld.

23 Herbouw jeugdsoos Wehe den Hoorn (voordeel k€ 157)

Vooruitlopend op een eventuele herinvestering is een uitkering ontvangen van de brandverzekering. Deze wordt in een bestemde reserve apart gehouden.

24 Bijdrage Omgevingsdienst (ODG) (nadeel k€ 35)

In het voorjaar van 2016 is het Evaluatieonderzoek Omgevingsdienst Groningen uitgevoerd. Uit de evaluatie blijkt dat de ontwikkeling achterblijft bij het beeld zoals opgetekend in de landelijke evaluatie van het vernieuwde VTH stelsel. De basis is nog niet op orde. Een pas op de plaats is noodzakelijk om van daaruit vervolgstappen te nemen en het vertrouwen te herstellen. Dit ook met het oog op de nieuwe Omgevingswet. Er is een Verbeterplan opgesteld. Het Verbeterplan heeft financiële consequenties. De lumpsumfinanciering blijft voor 2016 t/m 2018 in stand (systematiek van een Producten- en Dienstencatalogus (PDC) is uitgesteld naar 2019). Daarnaast is de efficiencykorting opgeheven voor 2016 (-10%) en 2017/2018 gehalveerd naar -5% (was -10%). Met de vrijgekomen middelen kan de Omgevingsdienst haar basis op orde brengen en gaat functioneren als een efficiënte, kwalitatieve en betrouwbare dienst. Voor de gemeente De Marne betekent het schrappen van de efficiencykorting in 2016 een tegenvaller van k€ 35.

25 Verkoop grond (voordeel k€ 31)

Wegens verkoop van een landbouwperceel in Pieterburen wordt een éénmalig voordeel behaald.

26 Effect mei-circulaire - Algemene uitkering (voordeel k€ 177)

Betreft de stijging van de uitkering uit het gemeentefonds als gevolg van de mei-circulaire.

27 Opbrengst OZB (NAM) (voordeel k€ 60)

Er is meer OZB opgelegd dan begroot, wat voornamelijk wordt veroorzaakt door objecten in eigendom van de NAM waarvan eerder de definitieve WOZ waarde niet bekend was.

28 Vrijval fonds verkoop Essent aan RWE (voordeel k€ 85)

Bij de verkoop van de Essent aan de RWE is een fonds opgericht in verband met de afwikkeling van eventuele claims. Het ontvangen bedrag betreft de finale vrijval van dit General Escrow Fonds.

29 Aflossing EDON lening (voordeel k€ 10)

Per 31 december 2016 wordt een oude EDON lening (voorloper van Essent/Enexis) vervroegd afgelost. De gemeente krijgt hiervoor ter compensatie 3 jaar extra rente uitgekeerd. Netto levert de transactie met Enexis voor 2016 een eenmalig voordeel op.

5.3. Ontwikkeling begrotingssaldo en reserves

Ontwikkeling begrotingssaldo

De mutaties die voortkomen uit deze bestuursrapportage geeft per saldo een extra last van k€ 84.

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van het begrotingssaldo weergegeven. Hierin zijn tevens opgenomen de mutaties die voortvloeien uit de budgetoverhevelingen 2015 en de eerder door de raad vastgestelde begrotingsmutaties.

Bestuursrapportage 2016 (x € 1.000; - = nadeel)	2016
Saldo volgens begroting 2016	8
gevolgen jaarrekening 2015:	
overhevelingen	-429
begrotingsmutaties o.b.v. raadsbesluiten:	
13-2015 Afwaardering investering jeugdsozen	11
15-2015 Afwaardering investering jeugdsozen	2
16-2015 Analyse tekort inkomensdeels en verbeterplan 2015-2016	107
01-2016 Actualisatie beleidsbegroting 3D	-125
02-2016 Afkoopsom personeel	-45
03-2016 Wereldserfgoedcentrum	0
04-2016 Taludafschuiving Trekweg Ulrum	-9
05-2016 Renovatie kleeedaccomodatie VVSV'09	-5
begrotingssaldo 1/7/2016	-485
mutaties Bestuursrapportage 2016	-84
Actueel begrotingssaldo	-569

Programma overstijgende budgetverschuivingen

De Raad stelt ook het actuele saldo per programma vast. Dit betekent dat begrotingsmutaties die niet leiden tot een ander totaal begrotingssaldo maar wel tot een afwijking in het saldo van een programma ook moeten worden vastgesteld.

In de onderstaande tabel worden deze programma overstijgende begrotingsmutaties weergegeven.

Bestuursrapportage 2016 x € 1.000 (- = nadeel)		2016	Structureel / Incidenteel
Programma 0 Overhead			
1	Personeelsbegroting	-20	S
mutaties programma 0 Overhead		-20	
Programma 1 Burger en Bestuur			
1	Stuurgroep Lauwersmeer	20	S
mutaties programma 1 Burger en Bestuur		20	
Totaal		0	

1 Invulling projectondersteuning Lauwersmeer

De functie van projectondersteuner PROloog / ontwikkeling Lauwersmeer wordt voor 0,5 fte structureel ingevuld. Financiering geschiedt door het budget stuurgroep Lauwersmeer toe te voegen aan het personeelsbudget.

Actueel programmabudget overzicht

Conform het besluit Begroting en Verantwoording (BBV) stelt de raad de begrotingsmutaties en tevens het nieuwe actuele saldo per programma vast.

De actuele saldo's van de programma's zien er als volgt uit:

Saldo's per programma (x € 1.000)	saldo 1/7/2016 **	mutaties berap 2016	inter progr. mutaties	actueel saldo
Programma 1 Burger en Bestuur	-1.952	-20	20	-1.952
Programma 2 Veiligheid	-989	-24	0	-1.012
Programma 3 Verkeer en vervoer	-3.364	-81	0	-3.445
Programma 4 Economische zaken, recreatie en toerisme	-343	-8	0	-351
Programma 5 Onderwijshuisvesting en educatie	-1.298	-49	0	-1.347
Programma 6 Sport, kunst en cultuur	-945	4	0	-941
Programma 7.1 Sociale zaken en werk	-3.824	0	0	-3.824
Programma 7.2 Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning	-7.878	157	0	-7.721
Programma 8 Milieu	340	0	0	340
Programma 9 Leefomgeving	-1.696	-4	0	-1.700
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien (*)	21.466	-59	-20	21.387
Resultaat	-485	-84	0	-569

* inclusief mutaties in programma 0 overhead; mutaties in de overhead zijn niet verbijzonderd over de programma's.

** saldo zonder reserve mutaties

Ontwikkeling van de reserves

Op basis van mutaties en de gevolgen van deze bestuursrapportage gaan de reserves zich ontwikkelen zoals weergegeven in onderstaande tabel. Het totaal van de reserves daalt met k€ 569 ten opzichte van de stand per 1 januari 2016.

Deze daling wordt veroorzaakt door: (*V = voordeel, N = nadeel*)

- saldo begroting 2016	k€ 8 (V)
- de budgetoverhevelingen	k€ 429 (N)
- de eerder genomen raadsbesluiten	k€ 64 (N)
- de gevolgen van de berap	k€ 84 (N)

Omschrijving <i>(bedragen x k€; mutaties: + = storting, - = onttrekking)</i>	Stand per 01-01- 2016	mutaties begroting 2016	verdeling resultaat jaarrekening 2015	mutaties raadsbes- luiten 2016	gevolgen berap	Stand per 31-12- 2016
Algemene Reserve	3.296	-149				3.147
Algemene Reserve GRP	-181	181	-89			-89
Resultaat jaarrekening 2015	1.934		-1.934			0
Gevolgen eerder genomen raadsbesluiten 2016:						0
<i>resultaat t.g.v. de Alg. Res.</i>			1.046			1.046
<i>budgetoverhevelingen</i>			429	-429		0
<i>overige</i>				-64		-64
Gevolgen Bestuursrapportage 2016					-205	-205
Totaal Algemene Reserve	5.049	32	-547	-493	-205	3.835
3 - BR Trace Mensingew ZTKP	140					140
5 - BR Peuterspeelzaalwerk	83					83
5 - BR IHP - gymlokaal Wehe den Hoorn	150		-4		-36	110
6 - BR Speeltoestellen	8		8			16
6 - BR Tennisbaan Kloosterburen	14					14
6 - BR Tennisbanen Ulrum	0					0
6 - BR NASB sportcoach	18	-9				9
6 - BR Frictiekosten bibliotheek	45	-9				36
7.1 - BR Participatie en reïntegratie	64	-56				8
7.1 - BR Beleid 3D	0		74			74
7.2 - BR Herbouw Jeugdsoos Wehe den Hoorn					157	157
7.2 - BR WMO huishoudelijke hulp	25					25
7.2 - BR WMO uitvoeringskosten	35					35
7.2 - BR Uitvoeringskosten 3 transities	17					17
7.2 - BR Beleid 3D	0		513			513
8 - BR Klimaatbeleid	70	-5				65
9 - BR Herstructurering woonplan	85	-85				0
9 - BR North sea fish	20		-20			0
9 - BR Lauwersom	51					51
9 - BR Ontwikkeling L' oog	641	140				781
9 - BR Programma Krimp & Leefbaarheid	332		-24			308
10 - BR Frictiekosten	153					153
Totaal Bestemmingsreserves	1.951	-24	547	0	121	2.595
Totaal reserves	7.001	8	0	-493	-84	6.433

5.4. Investerings in 2016

In de onderstaande tabel wordt de kredietomvang van de investeringen en de voortgang in de uitvoering weergegeven.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Totaal krediet 2015	mutaties begroting 2016	mutaties raadsbesluiten 2016	Wijziging agv. berap 2016	Totaal krediet 2016	Voortgang	Toelichting
Verkeer en vervoer							
Renovatie Gording Zoutkamp	25				25		
Mattenesserlaan Eenrum	3			36	39		wordt in 2016 afgesloten
Zuurdijksterweg Zuurdijk	6				6		wordt in 2016 afgesloten
Churchillweg Zoutkamp	8				8		wordt in 2016 afgesloten
Electraweg Zoutkamp	9				9		wordt in 2016 afgesloten
Trekweg Ulrum taludafschuiving			113		113		begrotingswijziging 4-2016
Steiger en beschoeiing Zoutkamp	0	375			375		
Onderwijsinvesting en educatie							
IHP (2015-2018)	2.514	580			3.094		Toegekend in totaal € 5.507
Gymlokaal Wehe-den-Hoorn	0				0		
Sport							
Vloer sporthal Leens		65			65		
Renovatie kleedaccommodatie VVSV Ulrum			135		135		begrotingswijziging 5-2016
Milieu							
Gemeentelijk rioleringsplan	691	464			1.155		
Bedrijfsvoering							
Zaakgericht werken	75				75		
Modernisering GBA	50				50		
Tractienota 2015 - 2019	-15	113			98		
Energievisie Leens	182				182		
Alle BMW ict hard-software investeringen	-114		114	50	50		vastgesteld bij de jaarrekening 2015
Specifieke Projecten							
Proloog Algemeen	13	140			153		
Nord Sea Fish	311				311		
Lauwersom	1.995				1.995		
Waddenkwartier	60				60		
Werelderfgoed centrum			176		176		begrotingswijziging 3-2016
MKBA Westgat	-19		30	16	27		vastgesteld bij de jaarrekening 2015
Strandweg e.o.	1.473				1.473		
Programma Krimp en Leefbaarheid	1.912		85		1.997		betreft begrote vrijval bestemde reserve
Totaal	9.179	1.737	653	102	11.671		

Toelichting

Matenesserlaan Eenrum (aanvullend krediet k€ 36)

De Matenesserlaan is gereconstrueerd. Het werk is in nauw overleg met de bewoners tot stand gekomen.

De fundatie is aangepast van zand naar menggranulaat. Deze fundatie is draagkrachtiger.

Er is een overschrijding ontstaan doordat er grond is vrijgekomen die niet was geraamd.

De vrijkomen grond is afgevoerd naar een depot aan de Aagtsweg, onderzocht en afgevoerd naar Stainkoeln waar het is gebruikt als afdekgrond. (meerkosten € 36K)

ICT - BMW hard/software investeringen (verschuiving krediet van 2017 naar 2016: k€ 50)

In verband met technische problemen is in 2015 het systeem voor data opslag al vroegtijdig vervangen door een

nieuwe oplossing. Na 1 jaar is het noodzakelijk om de opslagcapaciteit uit te breiden.

Aan de raad de vraag om vooruitlopend en in mindering van het krediet 2017 hiervoor een krediet van k€ 50ter beschikking te stellen in verband met storage.

MKBA Westgat (aanvullend krediet k€ 16)

De kosten voor dit onderzoek worden gefinancierd uit een provinciale subsidie en een eigen bijdrage vanuit de gemeentelijke begroting (Visserijbeleid). Formalisatie van het beschikbaar stellen van het krediet heeft gedeeltelijk plaats gevonden bij de vaststelling van de jaarrekening.

Specifieke Projecten - project PROloog

- 1 De stand van zaken met betrekking tot de lasten van projecten die onder de verantwoordelijkheid van de gemeente De Marne in uitvoering zijn:

		x k €				
		Toegekende Kredieten	Uitgaven tm 2015	Krediet 2016	Lasten * 2016	Restant Krediet 1-6-2016
**	Programma PROLoog	1.295	1.142	153	120	33
	Lauwersom	4.194	2.199	1.995	1.235	760
	North Sea Fish	1.183	872	311	141	170
	Waddenkwartier	355	296	60	54	6
	Strandweg e.o.	1.485	12	1.473	22	1.451
***	MKBA Westgat	0	19	11	27	-16
	Werelderfgoedcentrum	176	0	176	178	-2
		8.688	4.540	4.179	1.777	2.402

Toelichting

- * De lasten opgevoerd in 2016 betreffen de werkelijke uitgaven en de aangegane verplichtingen.
- ** Programma PROloog: De kredieten ter dekking van de kosten voor het realiseren van het programma worden jaarlijks vanuit de reguliere begroting beschikbaar gesteld. Deze kredieten zijn tot en met 2017 opgenomen in de meerjarenbegroting. Tot en met 2016 is k € 1.295 beschikbaar gesteld, hiervan is door derden k€ 341 gefinancierd. Voor 2017 resteert nog een bedrag van k€ 90.
- *** Kredietaanvraag deels meegenomen bij Jaarrekening 2015. Restant wordt meegenomen bij Berap 2016.

De stand van zaken met betrekking tot de inkomsten (dekking) van deze projecten:

	x k €					
	Geraamde totale dekking	Eigen bijdrage De Marne	Bijdragen van derden	Ontvangen bijdragen tm 2015	Ontvangen bijdragen in 2016	Nog verwachte bijdragen van derden *
Programma PROLoog	1.295	1.295	341	341	0	0
Lauwersom	4.194	51	4.143	2.207	0	1.936
North Sea Fish	1.183	20	1.163	1.064	0	0
Waddenkwartier	355	0	355	284	0	71
Strandweg e.o.	1.485	0	1.485	0	0	1.485
MKBA Westgat	42	5	37	30	0	7
Werelderfgoedcentrum	176	0	176	0	88	88
	8.730	1.371	7.700	3.926	88	3.587

Toelichting

- * De nog verwachte bijdragen van derden betreffen subsidies. De subsidies zijn gerelateerd aan de uitgaven per project. Als er in een project minder wordt geïnvesteerd dan geraamd zal ook de definitieve subsidie navenant lager worden vastgesteld. Deze verwachting gaat er van uit dat de totale geraamde investering wordt gerealiseerd.

- 2 Projecten die wel onder het programma PROLoog resorteren maar niet onder de verantwoordelijkheid van de gemeente De Marne worden uitgevoerd.

x k €

	Totale investering	Uitvoerder
Promotie Lauwersmeer	68	Provincie
Verkeersontsluiting N361	2.225	Provincie
Herinrichting Haven Lauwersoog (kadeverl.)	4.161	Particulier initiatief

- 3 Projecten die wel onder het programma PROLoog resorteren maar waarvan we nog niet weten onder wiens verantwoordelijkheid dit zal worden uitgevoerd.

x k €

	Totale investering
* Rondje Lauwersmeer	3.300

Toelichting

- * De met * gemarkeerde projecten bevinden zich in het stadium van de voorbereiding / haalbaarheid : De haalbaarheid van deze projecten wordt nog onderzocht.
Vooruitlopend op de conclusie hiervan houdt de provincie haar bijdrage bij dit project gereserveerd.

